Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

Кошт нумару—3 кап.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ БССР.

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — — 70 к. « 3 « — — 2 р. « 6 « — — 4 » На 1 год — — 7 » Зьмена адрасу—10 кап.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок нонпарэлі пасьля тэксту — — — 50 кап. За радок нонпарэлі наперад тэксту — — 1 руб. За радок нонпарэлі перад тэкстам — — 1 р. 50 к. Сьмешныя—на 50 прац. даражэй. Пры тарыфу бярэцца 10 прац. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: за 1 дакумант—60 кап., за кожны дадатковы—30 кап. Беспрац. і чырвонаармейцы за 1 дакумант—15 кап., за кожны дадатковы—5 кап. Публікацыі ЗАГС'у—5 руб.

Падпіска прымаецца ў Цэнтрагенцтве Друку, ва ўсіх аддзяленьнях Бел. Дзярж. Выдавецтва і ва ўсіх паштова-тэлеграфных кантарах.

Абвесткі прымаюцца канторай газэты: Менск, Савецкая, 63. Тэл. № 478

АДРАС РЭДАКЦЫІ—Менск, Савецкая, 63. Тэл. № 478. Тэл. рэдактара—769.

7-ы год выданьня. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА № 117 (1712) Серада, 26-га мая 1926 г.

Пераварот Пілсудзкага і беларусы.

Першая частка кінофільмы пад назваю „Пераварот Пілсудзкага“ закончылася. Частка гэтая была вельмі эфэктоўнай інсцэнізацыяй пачатку грамадзянскае вайны ў сучаснай сталіцы з вулічнымі атакамі і контратакамі, з акопамі на бульварах, з гарматным абстрэлам будынкаў і з іншымі належнымі рысамі.

Цяперашні перарыў, запоўнены рознароднымі палітычнымі інтрыгамі, таргамі,ператоржкамі, рознароднымі палітычнымі і палітыканскімі махлярствамі,—папярэджвае другую частку фільмы: выбары новага прэзыдэнта і роспуск альбо разгон сойму і сэнату (праграма адносна гэтага яшчэ ня ўстаноўлена).

Горача заняўшыся гэтымі фільмавымі справамі, пан Пілсудзкі ня мае часу на праграмныя прамовы і заявы. Дагэтуль яшчэ ім ня сказана і ня зроблена нічога выразнага дзеля выяўленьня яго праграмных замераў. Урад Вітаса скінуты, сфармаваны новы ўрад, у якім Пілсудзкі займае толькі пасаду вайсковага міністра, ранейшы прэзыдэнт падаўся ў адстаўку, а новы яшчэ ня выбраны. Дзень 31 мая г. г. (дзень выбараў новага прэзыдэнта) павінен унесьці больш яснасьці ў сучаснае становішча ў Польшчы.

У кожным разе, як бы ні абярнуліся далейшыя падзеі, незалежна ад таго, ці будзе абраны прэзыдэнтам Пілсудзкі, ці хто іншы,—ясна, што далейшы ход унутранае і замежнае палітыкі Польшчы будзе ў вялікай меры залежыць ад Пілсудзкага, ад яго думак і замераў.

Адсутнасьць вестак аб сучасных праграмных замерах Пілсудзкага прымушае нас разглядаць магчымыя вынікі дзеля беларускіх працоўных масаў ад яго прыходу да ўлады на грунце ўспамінаў аб тым, што гаварыў і што рабіў Пілсудзкі ў бытнасьць вярхоўным камандуючым польскае арміі і начальнікам дзяржавы.

Пілсудзкі разглядае сябе, як спадчыньніка „вялікае гістарычнае думкі Ягельлёнаў“ у навейшай яе пераапрацоўцы.

Ён імкнецца далучыць да Польшчы Беларусь і Ўкраіну і стварыць вялікую Польшчу ад мора і да мора. Праўда, да захапленьня Беларусі і Ўкраіны (прынамсі правабярэжнае) імкнуцца й польскія чорнасоценцы, але яны імкнуцца да поўнага і няпрыкрытага паднявольненьня беларускіх і ўкраінскіх працоўных масаў. Пілсудзкі-ж—„фэдэраліст“, ён хацеў-бы ажыцьцявіць польска-украінска-беларускую „фэдэрацыю“ пад верхавэнствам Польшчы. У канцы канцоў, як паказвае практыка, дзеля беларускіх і ўкраінскіх працоўных масаў гэта блізка што аднакава, пад якім соусам і якою назваю хоча іх праглынуць Польшча.

Прыход да ўлады пана Пілсудзкага азначае, што працоўным масам Савецкае Беларусі і Савецкае Ўкраіны трэба вельмі ўважна сьлядзіць за разьвіцьцём падзей у Польшчы.

Разам з тым трэба зазначыць, што беспасрэднай пагрозы ў прыходзе Пілсудзкага да ўлады няма. Гаспадарчае становішча Польшчы настолькі аслаблена гаспадараньнем папярэдніх урадаў, што трэба будзе нямала часу дзеля сякога-такога прывядзеньня яго ў парадак: Замацаваньне новага рэжыму таксама займае нямала часу.

Папершае. гэта забярэ нямала часу, а падругое, пану Пілсудзкаму напэўна вядома, што як-бы Польшча ні ўзмацнялася і як-бы ні кансалідавалася, а на пробу сілаў з Савецкім Саюзам адзін-на-адзін занадта боязна. Без падтрыманьня і падпіхваньня з боку заходніх «апякуноў» (галоўным чынам Англіі) Пілсудзкі пачынаць якую-небудзь авантуру на Ўсходзе не адважыцца. А Англіі яшчэ доўга не да таго будзе.

Носячыся з сваёю «Ягельлёнскай ідэяй», імкнучыся да «фэдэрацыі», Пілсудзкі перш-на-перш павінен будзе пераглядзець і зьмяніць сучасную польскую палітыку адносна беларусаў і ўкраінцаў, як нацыянальнасьцяў.

Невядома, ці справа дойдзе да аўтаноміі, але сякія-такія паслабленьні (у галіне культурнага і грамадзкага жыцьця) будуць. Можна быць пэўнымі, што ў Заходняй Беларусі знойдзецца нямала «дзеячоў», якія прызнаюць гэтыя паслабленьні за пачатак новае «эры» і пачнуць абрабляць у адпаведным духу беларускія рабоча-сялянскія масы. Але зараней можна быць пэўнымі, што з гэтых стараньняў нічога ня выйдзе.

Заходне-беларускія «дзеячы», якія ня так даўно раптам заявілі (можа, прачуваючы зьмену ветру з Захаду). што «яшчэ два гады, і беларусы ў Польшчы даб'юцца ўсіх належных ім правоў», пэўна, гатовы будуць аддацца на паслугі новаму гаспадару Польшчы.

Але зьмяніць ужо вызначаны кірунак ходу гісторыі, павярнуць яго назад ня ўдасца. Рабоча-сялянскія масы Заходняе Беларусі па-ранейшаму будуць імкнуцца на Ўсход.

Перад выбарамі ў Польшчы.

БЕЛАРУСКАЯ СЯЛЯНСКА-РАБОЧАЯ ГРАМАДА І УКРАІНСКІ КЛЮБ ДАМАГАЮЦЦА РОСПУСКУ СОЙМУ. ВЫБАРЫ ПРЭЗЫДЭНТА НАЗНАЧАНЫ НА 31 МАЯ.

Трэбаваньні беларускае сялянска-рабочае грамады.

Галоўная ўправа беларускае сялянска-рабочае грамады абсудзіла палітычнае становішча ў сувязку з пераваротам Пілсудзкага і бачыць у гэтым толькі першую перамогу над блёкам абшарнікаў і капіталістаў. Перамога Пілсудзкага зьяўляецца цяжкім ударам па фашысцка-чорнасоценнай рэакцыі, але з другога боку ўжо цяпер трэба адзначыць, што ён затрымаўся на поўдарове.

У створаны Бартэлем, з даручэньня пастоўскага маршалка Ратая, урад, уваходзяць такія „лібэральныя“ асобы, як вядомы ўсьмірыцель—б. палескі ваявода генэрал Младзяноўскі, міністр асьветы Мікулоўскі-Паморскі і міністр справядлівасьці Макоўскі, якія ўжо раней былі міністрамі ў габінэце Сікорскага.

Наогул нова-створаны ўрад не дае ніякае пэўнасьці, што ён стане цьвёрда ў абарону працоўных масаў.

Стоячы на грунце сялянска-рабочага ўраду, беларуская сялянска-рабочая грамада дамагаецца:

1. Роспуску сойму і сэнату і новых выбараў пасьля поўнага ачышчэньня ўсяе адміністрацыі ад рэакцыйных элемэнтаў.

2. Скасаваньня кары сьмерці, скасаваньня прысьпешаных судоў і поўнае амністыі для ўсіх палітычных.

3. Безадкладнага выданьня закону аб перадачы сялянству ўсяе зямлі без выкупу.

4. Скасаваньня асадніцтва.

5. Увядзеньня рабочага кантролю над прамысловасьцю.

6. Пералажэньня ўсяго цяжару падаткаў на багатыя клясы.

7. Поўнае перамены курсу ў нацыянальнай палітыцы ў духу самавызначэньня народаў і сапраўднае роўнапраўнасьці.

Украінскі клюб—за роспуск сойму.

20-га мая адбылося пасяджэньне украінскага соймавага клюбу. Пасьля справаздачы аб палітычным становішчы старшыні украінскага клюбу Кавіцкага і дэпутатаў Васынчука і Макоўскага ўхвалена наступная рэзалюцыя:

Украінскі клюб за апошнія два гады першы пачаў весьці барацьбу за роспуск сойму, бо сучасны сойм зьяўляецца цьвярдыняй польскага рэакцыйнага шавінізму, які ўвесь час вёў палітыку ўціску нацыянальных меншасьцяў і барацьбу проціў украінскага народу ў яго імкненьні да Волі і Зямлі.

У канцы рэзалюцыі—украінскі клюб трэбуе, каб, пры перавыбарах сойму, украінцы карысталіся поўнай свабодай слова, сходаў і друку.

Скліканьне нацыянальнага збору.

Урадавы орган «Монітор Польскі» за 22-е мая зьмяшчае абвестку маршалка сойму Ратая аб скліканьні нацыянальнага збору на 31-е мая а 10 гадзіне раніцы.

На парадку дня—выбары прэзыдэнта.

Хадэкі проціў Варшавы.

Клюб «хрысьціянска-народнае дэмакратыі» прыслаў старшыні сойму Ратаю тэлеграму, у якой ён пратэстуе проціў скліканьня нацыянальнага збору ў Варшаве.

Далей клюб Х.-Д. трэбуе тэрміновага вызваленьня з-пад арышту генэрала Развадоўскага.

Нямецкая фракцыя—за кандыдатуру Пілсудзкага.

20-га мая адбылася нарада паміж прадстаўнікамі ППС і прадстаўнікамі яўрэйскае фракцыі «Бунд» і нямецкаю сацыялістычнаю фракцыяй.

Нямецкая фракцыя выказалася за кандыдатуру Пілсудзкага ў прэзыдэнты і за тэрміновы роспуск сойму і сэнату.

За кандыдатуру Пілсудзкага ў прэзыдэнты.

29 прафэсыянальных і іншых арганізацыяў, якія яднаюць каля поўмільёну чалавек, абвясьцілі адозву, у якой падтрымоўваюць кандыдатуру Пілсудзкага на пост прэзыдэнта. У адозьве зазначаецца, што толькі Пілсудзкі можа запэўніць працоўным масам гаспадарчае і маральнае адраджэньне Польшчы.

Паміж іншым, пад адозваю падпісаўся саюз настаўнікаў пачатковых школ, саюз пісьменьнікаў, саюз лягіянэраў, саюз стральцоў, саюз аўтараў і кампазітараў, саюз музыкантаў, саюз чыгуначнікаў, саюз асаднікаў і інш.

Звальненьне ўрадавага дэлегата.

Прыехаў у Варшаву дэлегат міністэрства ўнутраных спраў Бядзерскі, які быў адпраўлены ў часе перавароту ў Пазнань з афіцыйным даручэньнем ад м-ва ўнутраных спраў.

Пазнанскі ваявода арыштаваў тады Бядзерскага ня гледзячы на афіцыйны характар яго прыезду.

Звальненьне Гальлера.

Старшыня рады міністраў Бартэль са згоды Пілсудзкага звольніў арыштаванага б. шэфа генэральнага штабу генэрала Станіслава Гальлера.

Хвароба прэм'ера.

Старшыня рады міністраў Бартэль захварэў на запаленьне горла.

„Чыстка“ пачалася.

Па загаду міністэрства вайсковых спраў звольнены начальнік школы падхарунжых—палкоўнік Пашкевіч, які бараніў разам са школаю ўрад Вітаса.

Начальнікам школы назначаны падпалкоўнік Хілеўскі.

Паветраная катастрофа.

Каля вёскі Рыбніца, у трох кілёмэтрах ад Влацлаўску зваліўся 16-га мая вайсковы самалёт тыпу «Брэкет», які ляцеў з Варшавы ў Памор'е.

Апарат разьляцеўся ў кавалкі. 2 лётчыкі—паручыкі Сьвенціцкі і Беляхоўскі забіты.

Канфіскацыя друку.

Варшаўскі камісарыят ураду канфіскаваў 22-га мая № 21 часопісі „Глос люду“. Рэдактар часопісі—Язэп Сяцінскі прыцягваецца да судовае адказнасьці.

У гэты-ж дзень канфіскаваны № 20-21 часопісі «Гасло».

Па загаду Пазнанскага пракурора канфіскаваны № 139 газэты «Кур'ера Пазнанскага» за 20-ае мая.

Кара сьмерці.

У Львоўскім вайсковым прысьпешаным судзе закончыўся разгляд справы сэржанта 2-га пяхотнага палка Кісялеўскага, абвінавачанага ў забойстве камандзіра гэтага палка—палкоўніка Абядзінскага і сэржанта Гадоўскага.

Суд засудзіў Кісялеўскага на кару сьмерці.

Прысуд выканачы.

АНТЫСАВЕЦКАЯ ПАЛІТЫКА ПОЛЬШЧЫ.

Польская дыплёматыя зрывае зблізжэньне СССР з краямі Прыбалтыкі.—Наладжаньне адзінага супроцьсавецкага фронту «4 х дзяржаў» праводзілася як ранейшым, так і сёньнешнім урадам Бартэля.

ПАРЫЖ, 21-V. З пэўных крыніц паведамляюць, што польскі ўрад, жадаючы перашкодзіць утварэньню ўгавораў між СССР з аднаго боку, і Латвіяй і Эстоніяй—з другога, ухваліў утварыць патайную згоду, водлуг якое **Польшча абавязуецца даць Латвіі і Эстоніі ўзброеную дапамогу, калі на іх нападзе СССР.** Пры гэтым Латвія і Эстонія не абавязаны дапамагаць Польшчы ў выпадку яе вайны з СССР, а толькі захоўваць добрапажаданае няўмешваньне. А затое Латвія і Эстонія павінны, водлуг гэтае згоды, падначаліць Польшчы сваю замежную палітыку ў дачыненьні да СССР. **Польшча патрабавала таксама зблізжэньня Латвіі і Эстоніі з Фінляндыяй, каб наладзіць адзіны фронт 4 х дзяржаў проці СССР.**

Перамовы аб такім угаворы праводзіў у Рызе, Рэвелі і Гельсінгфорсе дырэктар дэпартаманту польскага міністэрства замежных спраў Занікоўскі яшчэ перад пераваротам у Польшчы. **Перамоў ня спыняе. аднак, і новы польскі ўрад, разам з Пілсудзкім, які, як вядома, зьяўляецца гарачым прыхільнікам утварэньня польска-прыбалтыцкага фронту проці СССР.**

Перадаюць, што Латвія і Эстонія выказалі вялікую зацікаўленасьць гэтаю прапановаю і праводзяць далей перамовы аб ёй у Рызе і Рэвелі з польскім пасланьнікам. Фінляндыя ж глядзіць на прапанову больш стрымана.

Польшча ў ролі застрэльшчыка супроцьсавецкага блёку на Захадзе.

ВАРШАВА, 24-V. „Новы Кур'ер Польскі“ ў перадавіцы піша: «Польшча імкнулася і імкнецца да незалежнасьці і цэласьці балтыцкіх дзяржаў. У гэтым пытаньні вялікую ролю адыгрываюць узаемадачыненьні Польшчы і СССР.

Калі кіраўнікі савецкае палітыкі выступілі з прапановаю ўтварыць угаворы з іншымі дзяржавамі аб узаемным ненападзе, дык Польшча выразна выявіла свае дачыненьні да такога ўгавору яшчэ ў сакавіку ў час падарожжа ў Маскву начальніка ўсходняга аддзелу міністэрства зам. спраў Янкоўскага. Угавор аб ненападзе не ў інтарэсах Польшчы, бо яна ня хоча зьмяншаць значэньня Рыскага ўгавару. Для Польшчы мае значэньне толькі сталае замірэньне ўсяе эўрапейскае граніцы.

Пазіцыя Польшчы спаткала поўнае разуменьне і спрыяючую ацэнку ў Эстоніі, Латвіі і Фінляндыі. Сталае замірэньне ўсяе заходняе граніцы СССР, а ня толькі якое-небудзь яе часткі—вось агульная мэта Польшчы, Фінляндыі, Латвіі, Эстоніі і Літвы. Іменна наконт гэтага і склікаецца ў канцы чэрвеня чарговая канфэрэнцыя міністраў замежных спраў Польшчы, Латвіі і Эстоніі».

Гарнякі Англіі не здадуць пазіцый.

Гарнякі могуць доўга вытрымаць змаганьне.

ЛЁНДАН, 22-У. Водлуг паведамленьня газэт, Макданальд заявіў, што вуглякопы могуць вытрымаць забастоўку ў працягу 13-ці тыдняў (стольні-ж цягнулася забастоўка вуглякопаў у 1921 годзе).

ЗАКЛІК КУКА ДА ЧЫГУНАЧНІКАЎ І ДОКЕРАЎ.

ЛЁНДАН, 24-V. Сэкратар прафсаюзу горнарабочых Кук, выступаючы ў Паўднёвым Уэльсе на мытынгу 5-ці тысяч горнарабочых, заклікаў чыгуначнікаў і докераў «не перавозіць вугалю ў часе забастоўкі, якія-б ня былі вынікі такіх дзеяньняў». Кук абяцаў ад імя прафсаюзу горнарабочых, што калі докеры і чыгуначнікі адмовяцца перавозіць і грузіць вугаль, дык горнарабочыя падзеляцца з імі грашовымі сродкамі, якія знаходзяцца ў касах прафсаюзаў гарнякоў, а таксама не распачнуць працы, калі адначасна не адновяць працы і ўсе іншыя рабочыя. Востра згаьбіўшы нячуваную, агідную капітуляцыю генэральнае рады, якая здрадзіла горнарабочым, Кук дадаў: **«Мы змагаемся ня толькі проці ўраду і прадпрыемцаў, але і проці некаторых рабочых правадыроў, асабліва проці палітычных лідэраў.** Ніколі яшчэ ўрад або прадпрыемцы ня ўціскалі нас так, як некаторыя лідэры прафсаюзаў, якія патрабавалі, каб мы згадзіліся зьменшыць заработак. Кук няшчадна згаьбіў „нізкапаклонных, папрашайнічаючых і поўзаючых“ сяброў парляманцкае фракцыі рабочае партыі, асабліва Макдональда і Томаса, прамовы якіх «рабочая кляса ў будучыне будзе лічыць бессаромнымі».

„Я заяўляю чыгуначнікам,—зазначыў Кук,—што самым вялікім злачынствам іх лідэраў зьяўляецца здрада ня толькі горнарабочым, але і чыгуначнікам. Гэта адна з старых, брудных спраў“.

Томас заявіў, што ён ня дасьць адказу на выступленьне Кука, пакуль ня будзе ўпарадкаван лёкаут у вугольнай прамысловасьці. Сябры генэральнае рады Вэрын, Уоркер і Сіндлей агаласілі заяву, у якой зазначаюць, што генэральная рада заклікала да спыненьня ўсеагульнае забастоўкі з поўнаю ўпэўненасьцю, што з мэмарандумам Сэмюэля (старшыня каралеўскае вугольнае камісіі) можна згадзіцца.

ПРАФІНТЭРН НЕ ПАКІНЕ ГАРНЯКОЎ АДНЫХ У БАРАЦЬБЕ.

МАСКВА, 24 V. У адозьве выканаўчага бюро Прафінтэрну да рабочых усіх краёў зазначана: **„Забастоўка ангельскіх вуглякопаў ня спыняецца, не зважаючы на здрадніцтва правых правадыроў рады прафсаюзаў.**

Амстэрдамскі Інтэрнацыянал і Інтэрнацыянал горнарабочых спынілі дапамогу, фактычна нават не распачаўшы яе. Ангельскія вуглякопы не павінны заставацца адны ў сваёй барацьбе. **Прафінтэрн і ўсе ўваходзячыя ў яго арганізацыі ня спыняць працы ў галіне дапамогі вуглякопам».**

БОЛЬШ, ЧЫМ КАЛІ ПАТРЭБНА СУСЬВЕТНАЯ САЛІДАРНАСЬЦЬ.

Выканком Камінтэрну ў адозьве да рабочых усіх краёў зварочвае ўвагу ўсяе рабочае клясы на вялікую барацьбу ангельскіх гарнякоў і рашуча заяўляе, што камуністычныя партыі і кожны асобны камуніст павінны ўзяць у кампаніі дапамогі ангельскім гарняком самы вялікі, энэргічны, самаахвярны ўдзел. Сусьветная пралетарская салідарнасьць—вось вымаганьне моманту.

Становішча ў Кітаі.

ЗАЦЯЖНЫ КРЫЗІС УРАДУ.

ПЕКІН, 21-У. Урадавае пытаньне застаецца пакуль-што ў ранейшым становішчы. У-Пэй Фу дамагаецца, каб пасада прэм'ера захавалася за Іенам, не зважаючы на яго часовыя перашкоды, і абяцае яму поўную дапамогу. Аднак да гэтага часу не здбылося яшчэ ніводнага пасяджэньня ўраду.

Газэты паведамляюць, што У-Пэй-Фу надаслаў Вялінгтону-Ку інструкцыю зараз-жа заняць пасаду міністра фінансаў.

ДЭКЛЯРАЦЫЯ КАМАНДАВАНЬНЯ НАРОДНАЕ АРМІІ.

ПЕКІН, 21-У. Праваднікі народнае арміі ў Калгане агаласілі цыркулярную тэлеграму, у якой зазначана: народная армія будзе праводзіць палітыку падтрыманьня спакою і абароны народу. Мы ня хочам нападаць на іншых, але будзем энэргічна змагацца з усімі нападамі на нас. Народная армія ня будзе падначальвацца загадам сучаснага пекінскага ўраду да ўтварэньня сапраўднага цэнтральнага ўраду, складзенага згодна жаданьня народу.

Дэклярацыя абяцае паважаць міжнародныя ўгаворы Кітаю, ахоўваць жыцьцё і маёмасьць чужаземцаў і ўцягваць у край чужаземны капітал, каб дапамагчы разьвіцьцю эканамічных рэсурсаў паўночна-заходняе вобласьці Кітаю.

САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫ РУХ.

ПЕКІН, 21-У. Рабочы з'езд скончыў сваю працу, абраўшы старшынёю выканкому ўсекітайскае рабочае фэдэрацыі Су-Чао Чына і 7 сяброў выканкому.

Каб аб'яднаць студэнцкі рух у Кантоне, складзен спэцыяльны камітэт з прадстаўнікоў студэнцкіх арганізацый, Гаміндану і асьветных арганізацый.

Купецкія арганізацыі Гуандуньскае правінцыі ўхвалілі рэзалюцыю аб падтрыманьні рабочага і сялянскага зьезду.

ЯПОНА-АМЭРЫКАНСКАЯ КАНКУРЭНЦЫЯ Ў КІТАІ.

ХАРБІН, 22-У. У Харбін прыехала амэрыканская місія на чале з Армстронгам, які лічыцца знаўцам Манчжурыі. Паведамляюць, што Армстронг павінен азнаёміцца з пытаньнем аб умацненьні японскага ўплыву ў зьвязку з надыходзячым павялічэньнем калёнізацыі японцаў у районе Тао-Нань-Цыцыкарскае чыгункі.

Зьезд французскіх сацыял-згоднікаў.

ПАРЫЖ, 24-V. У Клярмон-Фэране адчыніўся зьезд французскае сацыялістычнае партыі. Зьезд амаль-што бяз спрэчак ухваліў справаздачы цэнтральнага камітэту партыі і парляманцкае фракцыі. Гарачыя спрэчкі ўзьніклі пры абгаворы дакладу аб міжнародным становішчы. Жыромскі (левае крыло) абвінавачваў партыі, уваходзячыя ў Другі Інтэрнацыянал, што яны праводзяць палітыку абароны нацыянальных інтарэсаў. Жыромскі пратэставаў проці згоды Поля Бонкура быць прадстаўніком габінэту Брыяна ў Лізе Нацый і заявіў: „Я непакоюся, што **2-гі Інтэрнацыянал зьяўляецца хутчэй Інтэрнацыяналам урадавым, чымся пралетарскім**".

Падтрымліваючы Жыромскага Лёнге сказаў: «Немагчыма, каб сябра сацыялістычнае партыі абараняў у Жэневе пункт гледжаньня французскага генэральнага штабу».

Грунбах (правае крыло) дамагаецца, каб сацыялісты абавязкова ўваходзілі ў Лігу Нацый, у якую ўсе павінны верыць.

Рэнодэль заявіў: «Камінтэрн дзейнічае ў інтарэсах аднаго краю, між тым, як Ліга Нацый адбівае інтарэсы 50-ці дзяржаў». Грунбах і Рэнодэль выказаліся проці адзінага фронту з камуністамі.

Па пытаньні аб міжнародным становішчы ўхвалена рэзалюцыя, якая абмінае якраз тое, аб чым адбываліся спрэчкі.

Перэд плебісцытам аб адшкадаваньні магнатаў у Нямеччыне.

БЭРЛІН, 24 V. ЦК партыі цэнтру, абмеркаваўшы пытаньне наконт адносін да законапраэкту кампартыі і сацыял дэмакратаў аб бясплатным адабраньні маёмасьці ранейшых князёў, ухваліў параіць сваім сябром устрымацца ад удзелу ў народным галасаваньні. Такую-ж пастанову ўхвалілі нацыяналісты.

Вынікі выбараў у дзяржаўны збор у Эстоніі.

РЭВЕЛЬ, 24-V. 16-га і 17-га мая адбываліся выбары ў 3-ці дзяржаўны збор Эстоніі. У новым дзяржаўным зборы ўзмацніўся больш усіх цэнтр, які складаецца з прадстаўнікоў буржуазнае інтэлігенцыі і часткі сялянства. Вельмі значнымі трэба лічыць посьпехі рабочае партыі, якая ўтварылася толькі некалькі месяцаў назад. Узмацніліся таксама сацыял-дэмакраты, якія зьяўляюцца зараз самаю моцнаю партыяй у новым дзяржаўным зборы.

Правыя партыі пацярпелі крах,

Разгон дзіцячае дэманстрацыі ў Амэрыцы.

НЬЮ-ЁРК, 22-V. Да амэрыканскага прэзыдэнта Куліджа зьявілася дэлегацыя дзяцей бастуючых тэкстыльшчыкаў гораду Пасаіка з просьбаю забараніць зьмяншаць заработак іх бацьком. Прэзыдэнт, адмаўляючыся хворасьцю, ня пусьціў да сябе дзяцей, якія, прачакаўшы доўгі час, наладзілі працэсію са сьцягамі і надпісамі: «Прыдзі ў Пасаік, паглядзі, як мы жывём. Нашы мацеркі працуюць уночы, нашы бацькі—ўдзень. Хто паклапоціцца аб нас? Зьніжэньне заработку нашых бацькоў адбірае ў нас хлеб. Мы галодныя».

Дэлегацыя была разагнана паліцыяй.

Буржуазеі не па сэрцу савецкія кінофільмы.

БЕРЛІН, 24-V. У Бэрліне забаронена дэманстраваць савецкую фільму «Медвежья Свадьба». Забарона матывавана тым, што ў фільме ёсьць шмат момантаў „вампірызму". У аснове фільмы, як вядома, ляжыць сцэнічны твор вядомага французскага пісьменьніка Мэрымэ.

ПРАГА, 24 V. Міністр унутраных спраў Чэхаславакіі забараніў дэманстраваць савецкую фільму «Дворец и крепость» на падставе таго, што грамада і без таго вельмі ўзбуджана, а дэманстраваньне ў згушчаных фарбах суровасьці ўрадавае ўлады дапамагае разьвіцьцю рэвалюцыйнага руху.

Ультыматум Францыі сірыйскім паўстанцам.

ЛЁНДАН, 23-У. Французскі вярхоўны камісар Сірыі ўпаўнаважыў прадстаўніка сірыйскага абласнога саюзу абвясьціць амністыю пры ўмове, калі паўстанцы спыняць варожыя дзеяньні ў 20-цідзённы тэрмін.

У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ.

ГАЛАДОЎКА Ў НАВАГРАДЗКАЙ ТУРМЕ

Соймавы клюб «Беларускае сялянска-рабочае грамады» атрымаў наступную тэлеграму:

«У Навагрудзкай турме абвясьцілі галадоўку 80 палітычных вязьняў. Прычына галадоўкі—прыкрае абыходжаньне турэмнае адміністрацыі.

Тэлеграму падпісалі беларускія дэпутаты Мятла і Рак-Міхайлоўскі.

Зацьвярджэньне „Таварыства беларускае школы".

Віленскім ваяводзтвам зацьверджаны статут „Таварыства беларускае школы", які чакаў гэтага зацьверджаньня некалькі гадоў.

Абшар дзейнасьці таварыства—уся Польшча.

У апошні час.

Салідарнасьць французскіх гарнякоў з гарнякамі Англіі.

ПАРЫЖ, 25 V. Канфэрэнцыя пашыранага пленуму выкан. к-ту агульніцкае канфэдэрацыі французскіх вугляконаў ухваліла рэзалюцыю салідарнасьці з ангельскімі вуглякопамі. Канфэрэнцыя зьвярнулася да французскіх вуглякопаў з заклікам матар'яльна дапамагчы ангельскім таварышам.

Вулканічная катастрофа ў Японіі.

ТОКІО, 25 V. Учора ўдзень здарыўся выбух у серных капальнях, разьмешчаных на схіле застыўшага вулкану Токашы каля Сапоро (паўночная Японія). У выніку выбуху з вулкана палілася лава, якою зруйнавана шмат будынкаў у горадзе Мійе пад гарою. Каля 12-ці капальнікаў, што працавалі ў час выбуху ў капальнях, загінула.

ТОКІО, 25 V. Водлуг апошніх вестак, становішча ў раёне закранутым зьвяржэньнем вулкану, надзвычайна сур'ёзнае. Паведамляюць, што лік прапаўшых бяз вестак складае 1000 чал., а лік затопленых—200 чал.

Вэнгерскія „патрыёты".

(Ад уласнага карэспандэнта).

У старых сьценах суда прысяглых у Будапэшце набывалае віловішча—судзяць пышную, гордую, самалюбівую вэнгерскую арыстакратыю.

Заля суда перапоўнена. Гэткае рэдкае відовішча прывабіла на берагі Дунаю адных журналістаў ды мастакоў звыш ста чалавек. Тры спэцыяльныя лёжы вызначаны для дыплёматычнага корпусу, які ультыматыўна патраб ваў сабе месца.

Абараняюць важных праступнікаў адвакаты з саюзу „Пробуждающихся венгров"—іхныя-ж бліжэйшыя прыяцелі, а можа і ўдзельнікі. Толькі былы прэзыдэнт паліцыі Надошы чамусьці рашыў запрасіць сабе абаронцам вядомага крымналіста-яўрэя, зьдзівіўшы гэтым усіх, нават замежны друк. Ёсьць, праўда, адзін адвакат і з лібэралаў—гэта абаронца сэкратара Віндзішгрэтца Раба.

Да адказнасьці прыцягнуты 24 казлы адпушчэньня на чале з прынцам Віндзішгрэтцам і Надошы. Лаўку для падсудных займаюць прадстаўнікі ўсіх родавых гэрбоў, упраўленых у карону сьвятога Стэфана, якая знаходзіцца ў гістарычным музэі, але жыве яшчэ ў марах розных „прэтэндэнтаў" на чале з дыктатарам дзяржавы Хорці.

Падзеі ў Англіі, Нямеччыне і Польшчы адсунулі будапэшцкі працэс на другі плян. І вялізныя артыкулы ў аўстрыйскім, французскім, чэхаславацкім, сэрбскім, румынскім і польскім друку ніяк ня могуць зрабіць з яго ўсё перамагаючай надзвычайн й сэнсацыі дню. Сам лёс мілуе крымінальную сарамлівасьць праступных магнатаў. Але ж справа вельмі сэнсацыйная і так і напрашваецца на стужку крымінальнае кіно хронікі. У свой час яна зьдзівіла ўвес сьвет і надоўга адсунула на другі плян усе іншыя злобы газэтната дню.

Лёгка сказаць—каранаванае магнацтва, міністры, паліцыя выбралі сабе прафэсію фальшываманэтчыкаў. Пасвойму яны правы. Хіба-ж мала розных князёў і графоў трапіла ў наш час на старонкі крымінальнае хронікі. Калі адзін „сіяцельны" можа ўтрымліваць ігральны прытулак, дом распусты, дык чаму-ж другому нельга мець друкарню для вырабу фальшывых папяровых грошай? Абы брыдкі сродак апраўдаў мэту! Бяда толькі, што мэта гэта шыта белымі ніткамі.

Кіруючыя вэнгерскія колы і суд сіляцца зрабіць з каранаваных фальшываманэтчыкаў патрыётычных герояў і напружваюць усе сілы, каб уціснуць працэс у рамкі чыста палітычнага вялікага ўчынку „сіяцельных". Лібэральнай газэце „Vilap", якая адважылася на сваіх старонках высьветліць запраўдную крымінальную сутнасьць справы, заткнулі рот, а пасьля і зусім зачынілі. Шырокай публіцы дадзена права знаёміцца з працэсам толькі па афіцыйных справаздачах суда і ўрадавых тлумачэньнях да іх.

Але і гэтага досыць, каб бачыць, што ў справе палітычны момант так пераблытан з крымінальным, што цяжка разабрацца, дзе канчаецца адзін і пачынаецца другі. Часамі здаецца, што слова „палітычны" ужываецца тут толькі таму, што ў справу замешаны палітычныя дзеячы. Запраўды,—ці-ж многа можна знайсьці палітыкі ў шырокай гульні і ў раскідваньні направа і налева фальшывых грошай, чым займаліся „патрыётычныя героі". На гульню і жанчын затрачвалася 60 проц., і толькі 40 проц ішлі на справу—дзе ж тут патрыётызм? Абвінавачаныя заявілі, што яны рыхтавалі манархічны пераварот. Вось для яго ўласна і друкаваліся франкі, дзінары і кроны.

Пасьля гэтае заявы варта толькі паблажліва ўсьміхнуцца. Трэба быць наіўным, як дзіцянё, каб верыць у манархічны пераварот у Вэнгрыі. Ужо рабілі спробу з Карлам—праваліліся з трэскам. Сярод падсудных ёсьць вельмі дасьведчаныя дзеячы, каб усяго гэтага не разумець і ня бачыць. Ад гэтых плянаў за мілю чуецца які-заўгодна пах, але толькі ня пах чыстага патрыётызму.

Галоўны абвінавачваемы Віндзішгрэтц гэта бачыць і сьпяшаецца абаперціся на новыя чуткі. Ён бачыце, хацеў фальшывымі франкамі загубіць ненавісную Францыю, выклікаць у ёй страшэнную рэвалюцыю. Францыя зьяўляецца душою саюзу дзяржаў, якія душаць за горла Вэнгрыю і не дапушчаюць звароту на трон беспрацоўнага Карла. І прыводзіцца гістарычны прэцэдэнт з дзейнасьці славутага ангельскага прэм'ера часоў французскае рэвалюцыі Піта, які таксама друкаваў фальшывыя папяровыя грошы на загубу Францыі. Чаму Піт мог займацца гэтай вясёлай прафэсыяй, а ён, Віндзішгрэтц, ня можа?

Вось і разьбярыся тут, дзе канчаецца прынц і пачынаецца звычайны крымінальны гэрой. У працэсе з бясспрэчнай выразнасьцю вывікае толькі тое, што ўрадавы апарат і міністэрства замежных спраў былі гатовы абараняць праступнікаў, парушаючы гэтым элемэнтарныя законы міжнароднага права. Цікава, аднак, што за гэта ніхто і ня думаў спрачацца супроць Вэнгрыі. А што было-б, калі б такі выпадак здарыўся ў лягеры савецкае дыплёматыі?

Але паслухаем далей. Чым далей у лес, тым больш дроў. І ўжо далей выявілася, што за самыя варштаты для друкаваньня заплаціў ня хто іншы, як урад, які перавёз іх з Вены дыплёматычным багажом. Рабочыя картаграфічнага інстытуту, арганізаванага павайсковаму, атрымалі загад друкаваць фальшывыя грошы зьверху.

Вось у каротках рысах выгляд справы вэнгерскіх фальшываманэтчыкаў.

На сумленьні Вэнгрыі ляжыць шмат палітычных і крымінальных грахоў. Але вэнгерскі народ не вінават у іх. І цяжка мысьліць, што яму зноў прыдзецца расплачвацца за крымінальныя ўчынкі магнатаў.

N. N.

Будапэшт.

С ГЭЛЬТМАН.

Эканамічныя і палітычныя падставы перавароту ў Польшчы *).

Рабочыя партыі.

15. **«Хрысьціянская дэмакратыя»** (Х. Д.) зьяўляецца вынікам тэй палітыкі, якой заснаваў грунт ў 1891 годзе папа Леанід (Леў) XIII, выдаўшы энцыкліку „Рэрум новарум". Мэта партыі: з прычыны нарастаньня рэвалюцыйнага руху сярод рабочых, адцягнуць іх ад сацыялізму, узмацніць становішча каталіцкага касьцёлу сярод народных мас. Ксяндзы, праводзячы шырокую грамадзкую працу (сельскагаспадарчыя гурткі, кааапэратывы, клюбы, школы і г. д.) узмацняюць свой уплыў на масы і не дапушчаюць рэвалюцыйных выступленьняў і высоўваньня рэвалюцыйных патрабаваньняў. На чале х. д. партыі стаяць ксяндзы і буржуазныя дзеячы, абапіраючыся на рамесьнікаў і найбольш адсталыя элементы сярод рабочых.

Х.-д. налічвае 44 паслы і 8 сэнатараў, зьяўляючыся буйнай сілай у сойме. Лідэры: Карфанты, Хацінскі.

16. **„Народова Партыя Роботніча"** (Н.П.Р.)—нацыянальная рабочая партыя, існуе пад гэтаю назваю з 1920 году, калі яна склалася ў выніку зьяднаньня «народовага зьвёнзку роботнічага» (Н.З.Р.—нацыянальны рабочы саюз) Кангрэсуўкі і нацыянальнае рабочае партыі ў Пазнані.

Н.З.Р., як было вышэй зазначана, узьнікла пад уплывам нацыянал дэмакратычнае партыі і ў 1905-6 г. г. вяла братазабойную барацьбу з рабочымі сацыялістамі.

У 1908 г. Н.З.Р. спыніў сувязь з Н. Д., але ад гэтага яго ідэалёгія не зьмянілася і засталася нацыянал-шовіністычнай з туманнымі «клясавымі» вымаганьнямі.

У руках Н.П.Р. знаходзяцца польскія прафэсыянальныя саюзы, якія існуюць побач з клясавымі, кіраўніцтва над якімі захапіла ППС.

Н.П.Р. падтрымлівае буржуазныя ўрады, зьяўляецца пастаўнікам штрэйкбрэхераў і стаіць на пункце гледжаньня капіталістычнае прыватнае ўласнасьці. У сойме мае 18 прадстаўнікоў і ў сэнаце—3.

17. **«Польска Партыя Социялістычна»** (ППС) узьнікла ў выніку зьяднаньня трох сацыял-шовіністычных партый трох частак Польшчы (ППС—Кангрэсуўкі, ППС Д—Галіцыі і ППС—нямецкай Польшчы). ППС-Д—Галіцыі нарадзілася ў 1892 г. і дала сучаснай ППС большасьць лідэраў: Дашынскі, Марэц, Дзіамант, Марачэўскі інш. ППС-Д, працуючы ў цяжкіх варунках Галіцыі, пры адсутнасьці прамысловага пралетарыяту, была заўсёды, пасутнасьці, дробна буржуазнай радыкальнай партыяй з моцнай нацыяналістычнай афарбоўкай.

ППС узьнікла ў Кангрэсуўцы трохі пазьней. Яе орган «Роботнік» пачаў выдавацца ў 1894 годзе пад рэдакцыяй Пілсудзкага і Вайцяхоўскага. У ППС змагаюцца два ўхілы, прычым у 1906 г. адбыўся раскол на «Лявіцу» і гэтак званую «Рэвалюцыйную Фракцыю». «Лявіца» ППС потым пасоўваецца ўлева і ў 1918 годзе аб'ядналася з С.-Д. Царства Польскага і Літвы ў камуністычную партыю Польшчы. «Фракцыя» у далейшым набывае правы ўхіл. Характэрным для «фракцыі» зьяўляецца тактыка тэрору і надзеі на ўзброенае паўстаньне з мэтаю ўтварэньня незалежнае Польшчы; ідэолёг фракцыі—Пілсудзкі, ён-жа арганізатар і кіраўнік тэрарыстычных актаў. Галоўны лёзунг да вайны—«Незалежная Польская Дзяржава», а потым сацыяльныя рэформы». Гэты лёзунг зараз мадыфіцыраван—умацненьне польскае дзяржавы, а пасьля—вырашэньне сацыяльных пытаньняў. ППС, як тыповая меншавіцкая партыя, баіцца рэвалюцыі, адмаўляе яе і стаіць за «дэмакратычную» дзяржаву, якая будзе паступова ажыцьцяўляць сацыялізм. У часе вайны ППС (таксама, як і ППСД) аб'ядналася з іншымі радыкальнымі партыямі, якія ставілі сваёю мэтаю незалежную Польшчу і цалкам падтрымлівалі Пілсудзкага і яго легіёны.

У 1918 годзе, пасьля рэвалюцыі ў Нямеччыне ППС утварае «Народны ўрад» у Любліне, і Пілсудзкі ставіць пэпээсаўца Марачэўскага на чале ўраду. Але ўжо ў студзені 1919 году месца Марачэўскага заняў Падэрэўскі з яго чыста буржуазным урадам.

ППС праз увесь час выяўляе самыя варожыя адносіны да СССР, вядзе мілітарыстычную і лёяльную да буржуазеі палітыку. У 1920 годзе ствараецца ўрад Вітас-Дашынскага, у 1925 г. ППС ізноў уваходзіць ва ўрадавую кааліцыю, адкуль адыходзіць у красавіку м-цы сёлетняга году, калі на палітычным гарызонце Польшчы вызначыўся востры канфлікт. Палітыка ППС выклікае вялікае нездаволеньне сярод рабочых; найбольш рэвалюцыйныя элементы пакідаюць яе. У 1919 г. выбухла апазіцыя, якая перацягнула ад ППС на свой бок частку Варшаўскай Радамскай і інш. арганізацый і ў 1920 годзе ўваходзіць ў камуністычную партыю. У маі 1921 году соймавы пасол ППС т. Ланцуцкі выходзіць з ППС—гэта першы камуніст у сойме. Потым адыходзіць група Сахацкага і Дробнэра; апошняя ўтварае незалежную сацыялістычную партыю працы. Адмяжоўваецца Віленская арганізацыя і ўтварае сацыялістычны саюз «Праца», які аб'яднаўся з незалежнымі.

У сойме ППС мае 41 пасла і ў сэнаце 7 сэнатараў. Галоўныя органы: «Роботнік» у Варшаве, «Напшуд» (Наперад) у Кракаве.

18. **Незалежная сацыялістычная партыя працы** на чале з Дробнэрам, Гадводам і Заштоўтам склалася ў 1924 г. у выніку расколу ППС. У яе ўлілася група сацыял-сіяністаў «Фэрэйнігт» і інш. з Крукам на чале. Належыла да Венскага Інтэрнацыяналу, зараз нараўне з ППС належыць да II Інтэрнацыяналу. У сойме прадстаўніцтва ня мае.

19. **Камуністычная партыя Польшчы** ўзьнікла 16 сьнежня 1918 г. у выніку зьяднаньня сацыял дэмакратыі Царства Польскага і Літвы і ППС лявіцы. У склад КПП уваходзяць Камуністычная партыя Заходняй Украіны і камуністычная партыя Зах. Беларусі.

У першых выбарах у сойм КПП удзелу ня брала, але мела двух паслоў—Ланцуцкага, які пакінуў ППС і Домбаля, які вышаў з сялянскіх партый. У часе другіх выбараў у лістападзе 1922 г. правяла двух паслоў (Круліковскага і Ланцуцкага), атрымаўшы 125 000 галасоў. Калі ўзяць пад увагу поўную нелегальнасьць партыі і самыя бязьлітасныя рэпрэсіі да яе, гэты вынік трэба лічыць станоўчым. Зараз у сойме 6 паслоў камуністаў, з іх 4 (Прыступа, Вайцюк, Скрыба і Пашчук)—вышлі з украінскай с.-д. партыі. З ліку абраных паслоў Круліковскі адышоў па хворасьці, а Ланцуцкі засуджан і знаходзіцца ў астрозе. Іх месца па сьпісу заступілі Варскі і Сахацкі.

Апроч пералічаных польскіх партый (КПП, зразумела, яднае ўсе без выключэньня нацыянальнасьці), існуюць **беларускія партыі, украінскія, яўрэйскія і нямецкія.**

З прычыны прасьледваньня нацыянальных меншасьцяў у Польшчы, усе яны больш-менш апазыцыйна настроены да Польшчы, але не стаяць, аднак, на запраўднай рэвалюцыйнай пазыцыі, шукаючы формаў згоды з польскімі кіруючымі клясамі і ахвотна пакінулі-б апазыцыю за самыя малыя ўступкі. Сярод іх ёсьць таксама групы з выяўна-паланафільскім характарам, якія, аднак, не карыстаюцца падтрыманьнем з боку сваіх грамадзян. Палітычная распыленасьць сярод нацыянальных меншасьцяў ня меншая, чымся сярод палякоў. Даволі сказаць, што розных груп і партый налічваецца: беларускіх 5, украінскіх 12, нямецкіх 7, яўрэйскіх 6 (яны таксама падзяляюцца яшчэ на групы і фракцыі).

Сярод беларускіх партый на першым пляне па значэньні трэба паставіць «Беларускую с.-д. партыю» з Тарашкевічам на чале. Апрача таго, с.-д. маюць некалькі паслоў, але ўплыў страцілі. Усяго беларускі пасольскі клюб налічвае 11 паслоў і сэнатараў.

Сярод украінскіх партый вызначаецца украінская с. д. партыя як па свайму ўплыву, так і па рэвалюцыйнасьці. Усе яе органы ўрад зачыніў.

З яўрэйскіх партый трэба адзначыць сіяністаў, Бунд і Поалей сіяністаў.

З прычыны нацыянальнага ўціску і бясправўя, партыі нацыянальных меншасьцяў не адыгрываюць ніякае ролі ў афіцыйным парляманцкім жыцьці Польшчы. Нават паміж роднымі па сутнасьці сацыял дэмакратамі беларускімі і ўкраінскімі з аднаго боку і ППС з другога—няма нічога супольнага. Часамі толькі, калі паміж двума польскімі кааліцыямі сілы хістаюцца, нацыянальныя меншасьці маглі б адыграць некаторую ролю, абапіраючыся на 88 галасоў у сойме. Аднак, нацыянальныя антаганізмы, а таксама клясавае размежаваньне не даваляюць ім выступаць адзіным фронтам, і галасы іхны губляюцца.

(Канец будзе).

*) Гл. „С. Б." № 116.

У Савецкіх Рэспубліках.

Усесаюзная нарада рабселькораў.

МАСКВА, 24-V. На пасяджэньні ўсесаюзнае нарады рабселькораў 24-га мая т. Ульянава зрабіла даклад аб выніках і перспэктывах рабселькораўскага руху. Яна зазначыла, што лік карэспандэнтаў дасягае 250-ці тысяч, з якіх 150 тысяч сельскіх, 40 тысяч вайсковых, а рэшта—рабочыя і юнацкія карэспандэнты. Насьценных газэт у СССР ёсьць 40 тысяч. За апошні час на падставе заметак рабселькораў аддадзена пад суд 606 чалавек, звольнена з пасады—102 чал., зроблена ўзыскаў па службе—4.400, вызвалена розных заганаў у працы ўстаноў і прадпрыемстваў—1.496. Лік заметак, якія пасьля праверкі не апраўдалі сябе, складае зь 2-х да 10-ці процантаў. Трэба ўцягнуць у рабселькораўскі рух новыя беспартыйныя масы. Напрамак кіраўніцтва рабселькораўскім рухам павінен быць простым і выразным. Рабселькораўскія арганізацыі зьяўляюцца дабрахвотнымі і працуюць пры газэтах. Узаемадачыненьні між рабселькорамі і гаспадарамі ня ўсюды наладжаны. Тут вінаваты абодва бакі. Рабселькоры, дзякуючы сваёй нізкай кваліфікацыі, не заўсёды добра ўзважваюць абгрунтаваньне пытаньня, аб якіх пішуць; здараюцца дробныя прычэпкі і г. д. Гаспадары-ж яшчэ не зразумелі, што ня трэба баяцца адкрытае здаровае крытыкі. Рэпрэсіі і замахі на рабселькораў не зьмяншаюцца: у 1926 годзе было 24 забойствы і 10 замахаў на забойствы рабселькораў. З гэтым трэба змагацца больш энэргічна.

Тав. Ульянава ў сваім дакладзе закранула шмат пытаньняў, якія хвалююць рабселькораўскія масы. Дэлегаты, выступаўшыя ў спрэчках, дамагаліся выразнасьці па гэтых пытаньнях. Мала рабселькорак,—зазначаюць шмат дэлегатаў і дэлегатак. Лік работніц і сялянак у рабселькораўскіх арганізацыях павінен быць даведзен да нармальнае лічбы,—такі агульны погляд нарады.

Ці ёсьць крызіс у рабселькораўскім руху? На гэтае пытаньне адказваюць адмоўна. У сям'і селькораў ня можа быць зараз крызісу. Вёска толькі пачынае ўцягвацца ў рабселькораўскі рух. Крызісу ў нас няма,—кажа Драздоў (Данбас),—але ў нас няма добрых сувязяў з гаспадарчымі ўстановамі. Трэба таксама наладзіць сувязь з нашымі партыйнымі арганізацыямі, якія не заўсёды кіруюць працаю рабкораў.

Становішча вытворчасьці на прадпрыемствах „Югасталі“.

ХАРКАЎ. На нарадзе эдзяшных працаўнікоў „Югасталі" 24-га мая выступіў т. Дзяржынскі. Ён зазначыў, што вытворчая праграма „Югасталі" ня выканана, сабекошт вырабу перавысіў праграмы на 29 проц., што да 20 ў першым паўгодзьдзі перавыдаткаў амаль у 22 мільёны рублёў. Прадукцыйнасьць працы значна адстала. У выніку ўсяго гэтага „Югасталь" церпіць страты. Савет Працы і Абароны дапамог «Югасталі», павялічыўшы асыгнаваньні да 20-ці мільёнаў, замест вызначаных 17-ці з паловаю, а таксама надаўшы доўгатэрміновую падтаварную цавыку ў 3 з паловаю мільёны рублёў. Выпаўненьне вытворчае праграмы на другія паўгодкі патрабуе ад працаўнікоў «Югасталі» самага вялікага напружаньня. Згодна гэтае праграмы, вытворчасьць у другіх паўгоддзях павінна быць вышэй на 33 проц. пропіў першага, прычым прадукцыйнасьць працы павінна павялічыцца на 28 проц.

Далей нарада заслухала даклад праўленьня «Югасталі», якое лічыць, што вытворчая праграма другіх паўгодзьдзе будзе выканана.

У канцы нарады пасьля выступленьня ўсіх прамоўцаў т. Дзяржынскі спыніўся на росьце прагулаў, якія прыносяць вытворчасьці вялізарную шкоду. Дзяржынскі прапанаваў праўленьню „Югасталі" мэханічна скарачаць штаты рабочых там, дзе будуць прагулы, нават незалежна ад выкананьня вытворчае праграмы.

Амэрыканскі прафэсар Доннэр у Новарасейску.

НОВАРАСЕЙСК, 25-5. Прыехаў амэрыканскі грамадзкі дзяяч прафэсар Доннэр, які зараз робіць вандроўкі вакол зямное кулі. Прафэсар Доннэр—прыхільнік зблiжэньня Злучаных Штатаў з СССР, прыяцель сэнатара Бора,—думае пражыць у СССР блізка 2 м-цаў.

Амэрыканскі госьць у гутарцы з журналістамі заявіў, што ён нідзе ня бачыў больш шпаркага і акуратнага выкананьня мытных фармальнасьцяў, як у Новарасейскім порце (ён наведаўся ўжо блізка што ў 20 дзяржаў).

Прафэсар Доннэр азнаёміўся з прадпрыёмствамі Новарасейску і наведаўся ў амэрыканскую с.-г. калёнію ў вёсцы Маслаў-Кут Тэрскае акругі.

Паўночны лес заграніцу.

АРХАНГЕЛЬСК, 24-У. 24 мая ў Архангельск прыплыў з заграніцы першы параход за лесам. Першым прыплыў параход «Ковда» Аркоса. Заўтра чакаюць яшчэ двох заграгічных параходаў.

Афіцыйнае адчыненьне навігацыі адбылося 23 мая.

Паўтара мільёны руб. на электрыфікацыю вёсак Ленінградчыны.

ЛЕНІНГРАД, 21-5. На сельскую электрыфікацыю ў Ленінградзкай губэрні выдана сёлета паўтара мільёны руб. Распачата пабудова электрастанцыі ў Вытэгры, Ладзейным полі і іншых мясцох. У хуткім часе распачнецца электрыфікацыя ўсіх ваколіц Ленінграду.

Помнік на магіле т. Баумана.

МАСКВА, 24-5. 23 мая адбылося ўрачыстае адчыненьне помніка аднаму з арганізатараў маскоўскага к-ту партыі бальшавікоў т. Бауману, які быў забіты чорнасоценцамі ў 1905 г. Помнік адбудован на Ваганькаўскіх могілках над магілаю Баумана і мае выгляд дзьвёх калён, прыбраных сьцягамі.

Уцекачы з Бэсарабіі.

ХЕРСОН. З Бэсарабіі прыехала партыя ўцекачоў у 72 чал.; сярод іх у большасьці старцы, жанчыны і дзеці—сям'і бэсарабскіх сялян, растраляных у румынскіх астрогах водлуг абвінавачаньня ў паўстаньні 1925 г. Шмат хто з уцекачоў перацярпеў катаваньні.

Гарадзкі савет ужыў меры, каб забясьпечыць уцекачоў кватэрамі і харчамі.

Адраджэньне дабрабыту ў Інгушэтыі.

УЛАДЫКАЎКАЗ, 24-5. Сёлета будуць пабудаваны школы ў 14 інгушэцкіх сялібах і аулах, дзе ніколі ня было школ. На школьнае будаўніцтва Інгушэтыі выдана 200 тыс. руб. На разьвіцьцё сельскае гаспадаркі Інгушэтыі адпушчана 42 тыс. руб. Адчыняецца 3 агранамічных пункты.

Перамога краснадарскіх нафтавікоў.

КРАСНАДАР, 22-У. Забастоўка на прыватных партовых промыслах скончылася. Нафтавыя промыслы, якія арандаваліся прыватнымі асобамі, перададзены прамысловаму камітэту рабочых.

Адраджэньне каапэрацыі на Паўночным Каўказе.

РАСТОЎ-ДОН, 23-V. Водлуг даных краявога партыйнага камітэту гаспадарчыя абставіны апошніх 2-х гадоў і вялікая ўвага партыі і ўлады дапамаглі каапэрацыі Паўночна-Каўказкага краю перамагчы цяжкае фінансавае становішча і амаль што поўнасьцю пакрыць страты мінулых гадоў. Рабочая каапэрацыя аб'яднае 31 каапэратыў; каапэравана трэцяя частка жыхарства, з якіх 63 проц.—сябры прафсаюзаў; паявы капітал складае 742 тысячы рублёў.

Нагарода 14 сельсаветам БССР ад ўраду СССР.

Прэзыдыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту СССР пастанавіў выдаць нагароду за шчырую працу ў галіне савецкага будаўніцтва наступным 14 сельсаветам БССР: Цытвянскаму, Менскай акругі, Мецявіцкаму і Жыліхоўскаму, Слуцкай акругі, Мардвіновіцкаму і Тураўскаму, Мазырскай акругі, Багушэўскаму і Чарэйскаму, Барысаўскай акр., Сабалеўскаму, Калінінскай акругі, Макранскаму, Магілёўскай акругі, Блоскаму, Аршанскай акругі, Сакалішчанскаму і Сар'янскаму, Полацкай акругі, Руднянскаму, Віцебскай акругі і Дуброўскаму, Бабруйскай акругі.

Ва ўсіх памянёных сельсаветах будуць устаноўлены радыё-прыемнікі за кошт ураду СССР, дзеля чаго з Масквы выедуць спэцыяльныя тэхнікі.

Зямляўпарадкаваньне і крэдыт.

Ужо з часу васнаваньня ў Савецкім Саюзе сыстэмы сельска-гаспадарчага крэдыту зямляўпарадкуемыя гаспадаркі атрымлівалі тую або іншую дапамогу. Тут мы бачым лесакрэдыт, пазыкі на коні, на насеньне і інш. Але гэта дапамога прыходзіла не рэгулярна, часта ня ў свой час, ды і на тэрмін, у які зямляўпарадкуемая, адраджаемая гаспадарка не заўсёды магла абярнуцца, каб без вялікага напружаньня, а то і частковага руйнаваньня, вярнуць пазыку.

Зараз-жа нарыхтоўваецца спэцыяльны крэдыт дзеля дапамогі зямляўпарадкуемаму сялянству і ў першую чаргу таму, якое толькі заводзіць новую гаспадарку. На гэту мэту па надзвычайнаму бюджэту сёлетняга году накіроўваецца праз Белсельбанк 680.000 р. тэрмінам на 5—8 гадоў. Гэтым закладаецца першы камень дзеля арганізаванае дапамогі зямляўпарадкуемаму насельніцтву. Гэты зямлябудаўнічы фонд з году ў год будзе павялічвацца.

Аднак, мала таго, каб толькі стварыць належны грашовы фонд,—трэба яшчэ яго разьмеркаваць, каб ад яго была найлепшая карысьць.

Вось-жа і паўстае пытаньне, як нарыхтаваць гэта разьмеркаваньне вызначанага фонду. Гэта ня менш важная і цяжкая задача, чымся ўтварэньне самога фонду. Калі мы на гэтым пытаньні зараз ня супынімся, дык усё тое напружаньне, якое робіць дзяржава, каб адпусьціць належныя сродкі на дапамогу зямляўпарадкуемым, не дасягне сваёй мэты.

Перш-па-перш патрэбна дасканальна выявіць, у якім разьмеры і дзе патрэбна крэдытная дапамога зямляўпарадкуемаму насельніцтву, наколькі кожная гаспадарка пры калектыўнай дапамове аднавяскоўцаў здолее сама справіцца з пераходам на новую зямлю і наколькі тэй ці іншай гаспадарцы трэба будзе дапамагчы крэдытам. Трэба адначасова з утварэньнем тэхнічнага пляну зямляўпарадкаваньня кожнае вёскі, кожнае дачы складаць і плян фінансаваньня, ці інакш кажучы выяўляць пры ўдзеле мясцовых савецкіх органаў і прадстаўнікоў крэдытных таварыстваў, колькі-ж патрабуецца пазычковых сродкаў, каб гэта зямляўпарадкаваньне адбылося з найлепшым посьпехам, каб на зямляўпарадкаванай зямлі заклалася культурнае прадукцыйнае гняздо. Выяўляць гэта патрэбна ня толькі так, агулам, для ўсіх па сярэднім розьліку, а паасобку для кожнага, бо адзін здолее справіцца сам, другі патрабуе толькі невялікае дапамогі, каб перанесьці будынкі, трэці будзе будаваць новыя будынкі, а чацьверты, які толькі атрымаў зямлю, патрабуе нават каня, плуг, насеньне і іншае.

Трэба васнаваць паміж раённымі каморнікамі, агрономамі і каапэратарамі-крэдытнікамі сьціслую сувязь, каб кожны адначасова, паралельна з ходам землеўпарадкаваньня, рабіў частку агульнае справы дапамогі землеўпарадкуемым.

Трэба, каб адначасна с падлікам патрэбы земляўпарадкуемых у лесабудаўнічым матар'яле рабіўся падлік, колькі яго патрэбна будзе даць у крэдыт, каб аб гэтым ведалі крэдытныя таварыствы і лясьнічыя, каб пры вылічэньні патрэбы ў насеньні канюшыны дзеля пераходу на шматпольле рабілася тое-ж самае. Каб заяўкі, якія робяцца па сваіх інстанцыях рознымі органамі, якія прызваны дапамагаць землеўпарадкаваньню, рабіліся своечасова і своечасова-ж увязваліся ў акруговым і рэспубліканскім маштабах.

Толькі тады, калі мы стала выявім патрэбы ў зелябудаўнічым крэдыце, толькі тады, калі мы выведаем, як ідзе зварот капіталаў у землеўпарадкуемай гаспадарцы,—толькі тады мы здолеем ня толькі адшукаць належныя сродкі дзеля здаволеньня гэтых патрэб, але і знойдзем формы крэдыту, якія-б як найлепш дастасоўваліся да кожнае сялянскае гаспадаркі.

Трэба да гэтай арганізаванай дзейнасьці ў справе землеўпарадкаваньня прыступіць зараз-жа, каб на будучы год скласьці рэальны плян крэдытнае дапамогі землеўпарадкуемаму насельніцтву і гэтым спрыяць хутчэйшай рэканструкцыі нашай сельскай гаспадаркі.

Е. Трахімаў.

А. ЧАРВЯКОЎ.

З ПАДАРОЖЖА ПА АРШАНШЧЫНЕ.

Новы час—новыя песьні.

Савецкая Беларусь мае шэраг дасягненьняў ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Далейшая работа па сацыялістычнаму будаўніцтву мае цьвёрды фундамант. Яе паступовае разьвіцьцё забясьпечваецца сталымі сродкамі.

Усё гэта дае магчымасьць мясцовым працаўнікам мець больш-менш ясную пэрспэктыву на будучыню будаваць і выконваць пляны гаспадарчага і культурнага адраджэньня імкнуцца да вырашэньня агульных задач у межах свайго с.-савету, раёну, акругі.

Паміж с.-с., РВК і акругамі прыкмячаецца цікавая канкурэнцыя ў рабоце: скарэй упарадкаваць зямельныя адносіны, падняць сельскую гаспадарку, паправіць дарогі, ахапіць школамі дзяцей, засеяць лес, даць доктара, палепшыць жывёлу і іншыя справы—вось за што ідзе канкурэнцыя.

Гэта зусім іншы малюнак у параўнаньні з тымі, што былі некалькі год назад, калі, як кажуць, «ня было рукамі за што зачапіцца". Тады «ўсюды было горш». Часта цяжкае становішча пераходзіла ў поўны развал.

Трэба было крошкамі затыкаць дзюры, каб не дапусьціць да зруйнаваньня ўсяго сацыялістычнага будынку.

Тады часта прыходзілася выжыджаць па месцы больш усяго дзеля таго, каб без чаргі дапамагчы маральна, або матар'яльна.

Праўда, многа яшчэ ў нас і цяпер недахватаў, беднасьці, някультурнасьці. Але побач з гэтым ёсьць ужо на падставе вынікаў працы ўпэўненасьць у тым, што найбольш горкія часы мы перажылі, і што з тэй бядой, якая ў нас засталася, мы справімся, павінны справіцца.

Таму цяпер значна мяняецца характар і значэньне выезду прадстаўнікоў вышэйшых савецкіх устаноў на мейсцы.

Цяпер кожны работнік сяла, мястэчка, гораду, фабрычнага пасёлку хацеў бы бачыць у сябе «прадстаўнікоў цэнтру» у **першую чаргу. дзеля таго, каб паказаць, што ўжо зроблена**, якія ёсьць дасягненьні, каб гэтым яшчэ раз запэўніць у тым, што там, дзе б'ецца сэрца рабочага і селяніна, дзе ёсьць кам'ячэйка, дзе існуе савецкая улада, там усе пранікнуты верай у канчатковую перамогу сацыялізму.

Ворша.

Ворша займае ў Беларусі вельмі выгаднае геаграфічнае палажэньне. Яна стаіць на беразе Дняпра і разам з гэтым зьяўляецца вузлом жалезных дарог: Масква—Менск, Ленінград-Віцебск, Гомель-Кіеў, Унеча-Ворша-Лепель. Праз Воршу праходзіць шаша Ленінград-Кіеў. Усё гэта стварае магчымасьць выкарыстаць Воршу, як базу для гаспадарчых устаноў Беларусі, асабліва, прымаючы пад увагу тое, што граніца буржуазнай Польшчы праходзіць каля самага Менску. Гэта забясьпечвае эканамічнае разьвіцьцё Воршы. Нажаль на гэты бок дагэтуль ня зьвернута патрэбнай увагі. Трэба Дзяржаўнай Плянавай Камісіі і іншым нашым кіруючым установам пры меркаваньні плянаў далейшай гаспадарчай працы мець гэта на ўвазе. Трэба, гаспадарчым установам Беларусі выкарыстаць выгоднае палажэньне Воршы.

Работнікі Аршаншчыны ўжо адчуваюць будучую ролю Воршы і прымяркоўваюць да гэтага пляны будаўніцтва гораду. У Воршы будуецца электрастанцыя, раскінуты вялікі парк, адведзена мейсца для будучых фабрык, ідзе будаваньне рабочых дамоў і г. д.

Аршанская прамысловасьць і пралетарыят.

Мне ўдалося быць на Бараньскім гваздзільным і Копыскіх кафляных заводах.

Бараньскі гвазьдзільны завод уваходзіць у склад Віцебскага «Метпром», і зьяўляецца адным з даходных яго прадпрыёмстваў. Кажуць, што гэтакіх заводаў у Саюзе ССР наогул мала. Завод знаходзіцца на адлегласьці каля 6-ці вёрст ад Воршы. Трэба адзначыць, што толькі абшарнік, які меў пад рукой свой лес, дзяшовыя рукі, мог выбраць такое мейсца для заводу. Вясной і восеньню да заводу трэба ехаць у аб'езд, трэба пераплачваць за перавоз і г. д. Абсталёван завод досыць добра, з боку якасьці і колькасьці машын. Але разам з гэтым на заводзе можна ясна бачыць залежнасьць нашу ад замежнага рынку з боку пабудовы новых і падтрыманьня існуючых заводаў: там ёсьць машыны пахаджэньня—польскага, бэльгійскага, швэйцарскага, францускага, нямецкага, расейскага.

Завод працуе добра. Калі-б удалося правесьці вузкакалейку, ці хаця шашу, то можна было-б спадзявацца, што палажэньне заводу ўзмацніцца і ён будзе разьвівацца і пашырацца. Настрой рабочых добры, вытворчасьць працы ўвесь час ідзе ўперад, матар'яльнае палажэньне рабочых за апошні год палепшылася. Ня зусім добра стаіць справа з кватэрамі, але і гэта пытаньне ўжо стаіць у парадку дню.

Значны лік рабочых зьвязаны з вёскай, дзе яны маюць сваю гаспадарку. Суседнія вёскі абслугоўваюць завод, возячы са станцыі і на станцыю матар'ялы і вытворчасьць. Добры ўплыў заводу вельмі адчуваецца ў вёсцы.

Цікавая гісторыя Капыскіх кафельных заводаў. Іх было да вайны ў Копысі каля 20. Перад самай вайной адзін з купцоў пабудаваў вялікі завод, каб заканкураваць усе іншыя. Але гэты завод ў зьвязку з вайной так і не працаваў. Трэба адзначыць, што гонар за тое, што заводы захавалі сваё абсталяваньне належыць выключна копыскім рабочым. Разам з гэтым можна адзначыць, што, калі заводы працуюць цяпер, усё больш пашыраючы свае праграмы, то гэта таксама ў першую чаргу трэба тлумачыць тым, што самі рабочыя Копыся сваімі сіламі, сваёй працай паднялі і пусьцілі першыя заводы і далі магчымасьць сабраць крыху сродкаў, каб аднавіць і пусьціць самы большы і найлепей абсталяваны завод. Нажаль Савет Народнай Гаспадаркі да гэтай пары зусім не зварочваў увагі на гэтыя заводы. Трымае ў арэндзе заводы раённая каапэрацыя, якая, ня маючы досыць сродкаў, ня можа разьвіць працу як сьлед. Трэба аб гэтым падумаць. Кафлі—рэч патрэбная. Будаўнічых матар'ялаў наогул мала, якасьць вытворчасьці Капыся вельмі высокая. Кафельная справа Копыся да вайны абслугоўвала ўсю Расею. Трэба Савету Народнай Гаспадаркі падумаць аб тым, каб даць кафельнай прамысловасьці гаспадара, улажыць у справу 100-200 тысячаў рублёў і паставіць на ногі гэту патрэбную, карысную і даходную справу.

Рабочыя Копыся гараць жаданьнем даказваць кампартыі і савецкай уладзе сваё шчырае імкненьне весьці барацьбу і працаваць для замацаваньня сацыялізму.

Паказалі гэта рабочыя Копыся, калі стройнай грамадой са сьцягам сустракалі нас каля заводу, потым, калі як баявы атрад ішлі да клюбу і нарэшце сардэчна вітаючы кампартыю і савецкую ўладу на агульным сходзе працоўных Копыся.

—Мы,—казаў прадстаўнік рабочых, падносім Вам выраб з гліны сваёй працы; гэтым мы хочам паказаць, што сэрца наша горача б'ецца пры думцы аб нашых абавязках перад рэвалюцыяй. Мы абяцаем выконваць свае абавязкі і далей так-жа, як і да гэтага, абяцаем павялічваць вытворчасьць, палепшыць якасьць, у знак чаго прышлём ураду ў Менск лепшыя абразцы нашай работы.

З пралетарыятам Аршаншчыны мне прышлося гутарыць таксама на агульным сходзе аршанскага прафактыву і на вучастковым зьезьдзе чыгуначнікаў з удзелам чыгуначнага прафактыву, дзе былі мае даклады. Значны лік запісак па дакладах гавораць аб вялікай зацікаўленасьці прысутных усімі пытаньнямі нашага жыцьця. Вялікая зацікаўленасьць усюды міжнародным палажэньнем. Агульны вывад аб настроях Аршаншчыны можна зрабіць такі: рабочыя разьбіраюцца і хочуць разабрацца ў асаблівасьцях гаспадарчага палажэньня Саюзу ССР, з усёй шчырасьцю хочуць правесьці ў жыцьцё дырэктывы партыі аб эканоміі, падняцьці вытворчасьці працы, палітыцы заработнай платы, умацаваньню чырвонца, зьніжэньню розьнічных цэн, умацаваньні саюзу гораду з вёскай і г.д. Тут праца нашых устаноў знойдзе моцнае падтрыманьне. Добра разумеюць таксама рабочыя і значэньне Саюзу ССР для разьвіцьця сусьветнай рэвалюцыі і наадварот. Рабочыя сачаць за падзеямі ў Англіі і Польшчы. Хацелі бы, каб скарэй рабочыя Англіі і іншых буржуазных старонак сталі на шлях сацыяльнай рэвалюцыі.

(Працяг будзе).

У САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

Сельская гаспадарка.

Цяга да шматпольля.

(Бярэзінскі р., Барысаўшчына).

У другой палове красавіка і ў пачатку мая вялася работа па переводу вёсак раёну, а таксама і асобных гаспадарак на шматпольле.

Усяго ў раёне переведзена на шматпольле: 11 вёсак, у якіх жыве 240 гаспадароў з агульнаю плошчаю зямлі ў 1797 дзесяцін: пахаты—1186 дзесянін і сенажаці—611 дзесяцін; 2 хутары з агульнаю плошчаю ў 37 дзесяцін і адзін школьны вучастак у 2 дзесяціны пахаты.

Сяляне раёну зразумелі карысьць шматпольля і ахвотна пераходзяць на яго. Ёсьць шмат вёсак, якія жадаюць перайсьці на шматпольле. Але жаданьні іх будуць здаволены толькі ўвосень, бо зараз шмат работы ў нашых аграномаў: залажэньне вопытных вучасткаў на сялянскіх палёх, пратраўліваньне насеньня ад галаўні і г. д.

У дадатак да ўсяго гэтага вядзецца напружаная барацьба са шкоднікамі садоў, якія зьявіліся ў апошні час і псуюць цьвет і лісты пладовых дрэў.

Сродкі барацьбы са шкоднікамі, насеньне і штучнае ўгнаеньне для вопытных вучасткаў купляюцца за кошт дзяржавы.

К—ц

Сельска-гаспадарчыя курсы для сялян у Случчыне.

Акруговым аддзелам народнае асьветы былі адчынены ў Слуцку 2-х месячныя сельска-гаспадарчыя курсы для дарослых сялян.

Укамплектоўваліся курсы сялянамі з глухіх куткоў акругі; з якіх 12 камандыраваны РВК, 15--райкомамі і 14—сельска-гаспадарчымі гурткамі, усяго 41 асоба, але да канца навучаньня працавала 27 слухачоў.

Курсы працавалі па 4-5 гадзін штодзень.

Праграма на курсах выканана ў працягу 49 навучальных дзён. Матар'ялы таксама апрацаваны як тэарытычна, гэтак і практычна.

Лектары разам з слухачамі акрамя клясных заняткаў прэзялі цэлы шраг экскурсіяў. Пры курсах былі гурткі сельска-гаспадарчы, палітычны, газэтны і фізычнага выхаваньня. Было заўважана, што старэйшага ўзросту слухачы, а таксама і тыя, што самі вядуць свае гаспадаркі, надта былі зацікаўлены навучаньнем, старэнна адносіліся да працы і акуратна наведвалі лекцыі.

Скончыўшым курсы выдадзены па адным экзэмпляру сельска-гаспадарчай бібліятэчкі, а чатыром, лепшым па посьпехам, і другія сельска-гаспадарчыя кніжкі.

Наогул, курсы зацікавілі і іншае жыхарства, бо амаль штодзень на курсах прысутнічалі сяляне з бліжэйшых к Слуцку вёсак. Такая прыхільнасьць сялянства да вывучэньня культурных лепшых мэтадаў землякарыстаньня, з мэтаю прыстасаваньня іх да працы на сваёй гаспадарцы, выявіла неабходнасьць адчыненьня гэткіх-жа курсаў у бліжэйшым будучым, прыблізіўшы іх да вясковага жыхарства.

Акр. АНА мае гэта на ўвазе і курсы будуць адчынены на вёсцы. Будзе прыстасаваны да іх адпаведны будынак і кавалак зямлі дзеля паказальных прац, а таксама будуць прыняты крокі да набыцьця жывога і мёртвага інвэнтару і навочных падсобнікаў.

Бэн.

Сялянская ўзаемадапамога.

Як працуюць камітэты Журавіцкага раёну.

(Магілёўская акруг)

На першы погляд камітэты сялянскай узаемадапамогі працуюць нібы добра. Ёсьць моцныя сельскія камітэты па сваіх сродках, як, напрыклад, Балатнянскі, мае свайго насеньня к сяўбе 379 п., а па ўсім раёне камітэты маюць насеньня 1516 пуд.

Насеньне выдаецца ў пазыку бядняцкім гаспадаркам, ды яшчэ атрымана 400 пудоў аўса, купленага на дзяржаўныя сродкі, вядзецца вучот фондаў, ёсьць пляны працы, усе камітэты маюць грамадзкія сьвірны. Раённы камітэт пабудаваў цагляны завод і ўзяў у арэнду ад райвыканкому вятрак.

З другога боку ёсьць шмат і недахватаў. Напрыклад: усе фонды знаходзяцца не ў селькоме, а па асобных вёсках, дзе 10, дзе 30 пудоў і за іх хаваньнем ніхто не наглядае і кіраўніка няма. Сельком ня мае магчымасьці правільна гэтымі сродкамі аказваць дапамогу беднякам—сябрам таварыства, а грамадзяне кажуць: «Ня трэ' вазіць наш хлеб у другую вёску», а як прывезьлі авёс, куплены на дзяржаўныя сродкі, дык кажуць. «дайце і нам, гэта, кажуць, нішто сабе, калі нам даюць»; а самі баяцца, каб пуд іхнага насеньня не папаў бедняку другой вёскі.

Мы павінны быць калектывістамі і дапамагаць беднякам усёй грамадой, а пагэтаму і грамадзкія фонды павінны быць сабраны ў адным месцы, іх трэба здаць пад адказнасьць камітэту, які выбран намі кіраваць гэтай справай, а мы павінны сачыць, каб ён правільна разьмяркоўваў гэтыя сродкі. Таксама і з сяброўскімі ўзносамі. Толькі 10-ая частка заплаціла іх, а хочам атрымаць ад камітэту дапамогу і на куплю плуга і каб камітэт купіў малатарню, саламарэзку. Тыя грошы, якія мы абяцалі на сходзе і рукі падымалі, ня ўнесьлі. Трэ' добра падумаць аб гэтым і ліквідаваць агульнымі сіламі гэтыя недахваты.

С. Трыкаў.

Ліквідацыя няпісьменнасьці ў Мазыршчыне.

Па вестках Мазырскага АкрАНА (весткі няпоўныя), па ўсёй акрузе лічыцца няпісьменных: узростам ад 16 да 35 гадоў—59152 ч., у тым ліку 23350 мужчын і 35802 жанчыны.

Дзеля ліквідацыі няпісьменнасьці ў 1925-26 г. было адчынена 10 апорных лікпунктаў і 32 звычайных, усяго 42 сеткавых лікпункты, праз якія намяркована было прапусьціць 2100 няпісьменных, па 50 няпісьменных на кожны лікпункт.

Дзякуючы таму, што настаўніцтва Мазырскае акругі згадзілася праводзіць ліквідацыю няпісьменнасьці ў парадку грамадзкае працы, лікпункты былі адчынены пры ўсіх школах сацвыху. Такім чынам, лікпунктамі было ахоплены 8024 няпісьменных, у тым ліку 5009 мужчын і 3015 жанчын-дэлегатак і грамадзкіх працаўніц.

У горадзе ліквідацыя няпісьменнасьці праводзілася культаддзеламі прафсаюзаў; асобнага лікпункту, які мог-бы аб'яднаць няпісьменных розных саюзаў, няма.

Колькасьць выпушчаных з лікпунктаў за гэты год яшчэ ня вызначана, чакаецца ня больш 50-60 проц., між тым штогодна дабаўленьні з неахопленых школай сацвыху можна лічыць ад 3000 да 3500 ч. няпісьменных.

Каб ажыцьцявіць у Мазыршчыне 10-хгадовы плян зьнішчэньня няпісьменнасьці, г. зн. зьнішчыць няпісьменнасьць к 1935 г., неабходны рашучыя меры з боку дзяржавы, неабходна арганізацыя ўсіх культурных сіл т-ва «Прэч няпісьменнасьць».

Т-ва «Прэч няпісьменнасьць» па Мазыршчыне да гэтага часу настолькі яшчэ слабое, што не магло адчыніць і забясьпечыць ніводнага асобнага лікпункту ды наогул яшчэ зусім мала дапамагае школе ў справе зьнішчэньня няпісьменнасьці. К сучаснаму моманту ў горадзе налічваецца 18 ячэек і 484 сябры і ў 5 раёнах Мазыршчыны 45 ячэек і 1010 сяброў. Другія раёны аб ліку сваіх ячэек і сяброў т-ва «ПН» ня прыслалі вестак.

Сродкі акруг. праўленьня т-ва «ПН» —241 р. 66 к., з раёнаў весткі не атрыманы.

Каб падштурхнуць і ажывіць працу т-ва „ПН", акруг. праўленьне т-ва намярвоўвае склікаць канфэрэнцыю.

Неабходна, каб з наступнага году ў справе арганізацыі т-ва «ПН» на мясцох прыняло шырокі ўдзел само настаўніцтва, каб яно, апрача сваёй непасрэднай працы па вывучэньні дарослых у школе і працы па вучоту няпісьменных, разгарнула сваю ініцыятыву ў справе арганізацыі жыцьцёвых ячэек «ПН» і падрыхтоўкі сяброў гэтых ячэек з працы па самаадукацыі.

Н. Б.

За ашчаднасьць, за эканомію.

Растратчыкаў пакрываюць.

(В. Брынева, Пятрыкоўскага раёну, Мазыршчына).

16 сёлетняга мая ў Капцэвічах адбыўся агульны сход пайшчыкаў спажывецкае кааперацыі, на якім старшыня кааперацыі і старшыня рэвізійнае камісіі зрабілі справаздачу аб працы праўленьня за 6 месяцаў. У справаздачы яны зазначылі, што праца праводзілася добра, толькі пасьля рэвізіі ў касе выявілася нястача 85 р., пасьля чаго ў касіра адабралі падпіску аб унясеньні ў касу гэтай нястачы ў працягу двух месяцаў.

А калі спытацца ў праўленьня, ці ўпэўнена яно, што надалей ня будзе яшчэ большых растрат, дык яно мусіць іначай адкажа, што адбярэ ў растратчыка падпіску.

А калі гэты касір сёньня, або заўтра памрэ, дык, зразумела, і нястача памрэ разам з ім, як гэта ўжо было з ранейшым старшынёю праўленьня, т. Нохрыным, які на той сьвет панёс каля 200 р. доўгу.

Падобныя выпадкі не павінны праходзіць бясьследна і заставацца некаранымі, бо тады ніколі ня зьнішчацца растраты народных капеек. На гэта павінны зьвярнуць пільную ўвагу адпаведныя органы.

Шэршань.

Што патрэбна вясковай школе.

(Рагачоўскі раён, Бабруйшчына).

17 мая зьехаліся настаўнікі на падраённую канфэрэнцыю трох пэдгурткоў: Цiхінскага, Азяранскага і Асаўнікскага, каб высьветліць дасягненьні і недахваты ў працы вясковых школ.

Пасьля дакладаў кожнай школы, а таксама кожнага пэдгуртка быў абмен думкамі.

Заўважана, што пры комплекснай сыстэме выкладаньня, агульнае разьвіцьцё вучняў добрае ўва ўсіх школах, кепска ў тых школах, дзе настаўнік займаецца з 4-мя групамі.

Канфэрэнцыя адзначыла, што для нармальнай працы вясковай школы неабходна, каб усе школы былі забясьпечаны ў вывыстарчаючай колькасьці падручнікамі і падсобнікамі, каб на аднаго настаўніка было ня больш, як дзьве групы з 50 вучнямі, памяшканьні для школ павінны адпавядаць больш менш свайму прызначэньню.

Такім толькі чынам магчыма пабудаваць новую школу.

Настаўнік

Акруговая хроніка.

За растрату.

Ворша. Загадчык працоўнымі калектывамі Беляцкід Н. растраціў 1432 р. Беляцкід затрыман і аддадзен пад суд.

Зьніжэньне розьнічных цэн.

Ворша. Арганізавана ў складзе 8 чал. акруговая камісія па зьніжэньню розьнічных цэн. Камісія ўжо прыступіла да працы.

Да новай кампаніі па с.-г. падатку.

Ворша. У акр. грашовым аддзеле ідзе напружная праца па ўстанаўленьню нормаў даходнасьці па раёнах. У пачатку чэрвеня будзе выдадзена абавязковая пастанова АВК з растлумачэньнем дэкрэта аб падатку, з азначэньнем нормаў даходнасьці па асобных раёнах, сельсаветах і вёсках, тэрмін здачы падатку і г. д.

Сыраварныя і маслабойныя заводы.

Клімавічы. У Калінішчыне па ініцыятыве і сіламі саміх сялян адчыняюцца арцельныя заводы: у в. Грозы (Расьненскскі р.) сыраварны завод і ў в в. Фядотава (Мілаславіцк. р.) і Пацолтава (Мсьціслаўскага р.) маслабойныя заводы.

Эканомія ў кааперацыі.

Клімавічы. Праведзенае скарачэньне лішніх пасадаў у нізавой сетцы акр. сельска-гаспадарчага саюзу дало магчымасьць з'эканоміць каля 300 руб. у месяц.

Паглыбленьне фарватэру Заходняй Дзьвіны

Віцебск. У бягучым будаўнічым сэзоне на вучастку Віцебск-Полацк будзе прыступлена да працы па чыстцы і паглыбленьню фарватэру Зах. Дзьвіны.

Паглыбленьне фарватэру дасьць магчымасьць руху параходаў з поўнай нагрузкай.

Вялікі пажар.

ВОРША. У м. Ляды 24-га мая пажарам зьнішчана 300 двароў.

Страты ад пажару на дзесяткі тысячаў рублёў.

Весткі з Барысаўшчыны.

— У гэты сэзон будуць пабудаваны ў Бягомльскім раёне **вэтэрынарная амбулаторыя**, а ў Крупскім—лячэбніца. На гэтую мэту асыгнавана 14.500 руб.

— Разгортваюцца работы па **дарожным будаўніцтву**. Цэнтрам дадаткова на нашу акругу асыгнавана 52.000 руб. Маецца на ўвазе адрамантаваць масты раённага значэньня.

Барацьба за зьніжэньне розьнічных цэн.

(З дакладу Народнага Камісара Ўнутранага Гандлю т. Адамайціса на сходзе рабкораў Менскіх газэт 23 мая г. г.)

Прычыны тавarнага голаду.

Як усе памятаюць, у 1923 г. на нашых рынках не адчувалася такога недахвату ў прамысловых таварах, як гэта заўважаецца зараз. Гэта тлумачыцца тым, што мы з году ў год расьцём, мацнеем, пакупная здольнасьць нашага сялянства значна павысілася, нашы фабрыкі і заводы не пасьпяваюць выпусьціць патрэбную колькасьць прамысловых тавараў.

Падобная недастача прамысловых тавараў ня ёсьць хворая зьява ў росьце нашай народнай гаспадаркі, як гэта прыкмячалася ў нас у 1915-16г.г., калі прамысловасьць скарачалася.

І наша прамысловасьць і наша сельская гаспадарка дасягнулі 90 проц. даваеннай нормы, але прамысловасьць расьце ў агульнай форме—у пабудове новых фабрык і заводаў і абсталяваньні іх. Усё гэта павялічвае заработную плату, а выпуск тавараў ня можа так хутка павялічыцца.

Нам могуць задаць пытаньне, чаму мы не павялічваем увоз тавараў? На гэта трэба сказаць, што ўвоз тавараў ня можа ісьці без адпаведнага вывазу на замежныя рынкі нашых тавараў. Траціць жа на ўвоз заграпічных тавараў наш грашовы фонд мы ня можам, бо ён нам патрэбен, каб захаваць трываласьць нашых грошай.

Што павялічвае накладныя выдаткі на прамысловыя тавары?

Зараз на нашым рынку прыкмячаюцца такія здарэньні, калі некаторыя дзяржаўныя і кааперацыйныя гандлёвыя ўстановы, дзеля паляпшэньня сваіх балянсаў, атрымліваюць значныя проценты за партыі тавараў, нават часта ня бачачы іх. Бываюць яшчэ такія здарэньні, калі нашы фінансавыя ўстановы зусім мала лічацца з нашай агульнай палітыкай у адносінах да прыватнага капіталу, абы толькі атрымаць больш прыбыткаў. Гэта можна ілюстраваць наступным фактам. Менскі Прамбанк выдае пад заклад тавараў крэдыты. Але бываюць здарэньні, калі гандлёвая ўстанова ня мае свабодных сродкаў. Банк жа з гэтым чамусьці мала лічыцца. Такім вось манэрам Банк нядаўна прадаў прыватнаму гандляру Клячкіну 200 цыстэрнаў падсонечнага алею, у той час, калі на Менскім рынку зусім ня было алею.

Зусім слушна, што грамадзянін Клячкін не пасаромеецца зьдзерці ўтройчы за свой тавар.

Другі прыклад. Полацкі акруговы саюз прадаў прыватным гандляром мануфактуры на 2 500 руб., каб адразу атрымаць грошы і мець больш прыбыткаў.

Каб хутчэй утварыць свае ўласныя зваротныя капіталы, некаторыя кааперацыйныя арганізацыі самавольна падвышаюць накладныя выдаткі. Напрыклад, накладныя выдаткі на с.-г. машыны не павінны перавышаць 12,5 проц., а Бабруйскі акруговы сельсаюз накладае на малатарні 37 проц.; апроч таго, с.-г. таварыствы гандлююць на 100 проц. такім таварам, які непрадугледжаны статутам.

Гэта-ж самае можна сказаць і адносна накладных выдаткаў ЦРК па розных гарадох БССР. У Магілёўскім ЦРК накладныя выдаткі дасягаюць у сярэднім 12,8 проц., у Віцебскім—13,7, Аршанскім—18, Менскім—15. (У Менскім ЦРК гандлёвыя звароты ў 3 разы большыя, чымся ў Магілёўскім ЦРК, а таму накладныя выдаткі маглі-б быць значна меншыя). Гэта-ж самае можна заўважыць і ў спажывецкіх т-вах: у Полацкай акрузе накладныя выдаткі дасягаюць 13,5 проц., у Менскай акрузе—18,4. Па акруговых саюзах можна таксама заўважыць неаднальковыя накладныя выдаткі: у Калінінскім акруговым саюзе—6.22 пр., Менскім (Белкаапсаюз)—7,5, Віцебскім—8, Полацкім—9. Калі-ж узяць выдаткі ў адносінах да зваротаў і выдаткі на ўтрыманьне апарату, дык яны таксама ня ўсюды аднолькавыя.

Зусім слушна, што падобныя выдаткі зьяўляюцца ненармальнасьцю ў кааперацыйным гандлі, і наша задача раўняцца на лепшыя кааператывы, г.-зн., на такія кааперацыйныя арганізацыі, якія ўжываюць як мага менш накладныя выдаткі.

Рэгуляваньне рынку.

Як ужо вышэй было заўважана, некаторыя нашы гандлёвыя ўстановы займаюцца толькі пасрэдніцкімі апарацыямі па перапродажу тавараў і за гэта атрымліваюць значныя проценты. Тавар праходзіць цэлы шраг дыстанцый, пакуль пападае ў рукі спажыўца, і на гэтым шляху ёч усё больш абрастае накладнымі выдаткамі.

Зараз паўстае пытаньне, каб акруговыя саюзы непасрэдна куплялі тавары ад тых устаноў, якія іх выпускаюць, мінуючы гэтым усялякія пасрэдніцкія ўстановы.

Таксама трэба зьвярнуць увагу на ўрэгуляваньне вывазу тавараў з межаў БССР, бо ў зьвязку з гэтым у нас здараюцца непаразуменьні, якія нам дорага каштуюць. Напрыклад, у Крым вывозяцца дровы з Чэрвеншчыны і Барысаўшчыны, а калі дровы патрэбны ў Менску—іх трэба дастаўляць з Мазыра; зусім слушна, што дастаўка дроў у Менск з Барысаўшчыны, як і з Мазыра ў Крым, будзе каштаваць шмат таньней. Тое-ж самае можна заўважыць у гандлі збожжам. Раней вывозілі хлеб з межаў БССР, а цяпер увозяць яго.

Ня лішнім будзе спыніцца на нашым гандлі мясам. У гэтай галіне справа стаіць у нас вельмі дрэнна. Пакуль у нас ня будзе свайго ўласнага халадзільніка, мы ня зможам рэгуляваць мясны рынак. Каб панізіць цяпер цэны на ялавічыну, нам трэба было мець у запасе значныя партыі гавяды; вось чаму цяпер паўстае пытаньне аб пабудове ў нас халадзільніка. Пакуль-жа ён будзе пабудован, нам будзе выгадней загатаўляць гавяду з восені і адсылаць на халадзільнікі ў Маскву, чым пераплачваць цяпер вялікія грошы на ялавічыне.

Што-ж датычыцца рэгуляваньня цэн на збожжа, дык у гэтай галіне мы маем ужо значныя дасягненьні; 2-3 тыдні таму назад жыта было 2 руб.-1 руб. 80 к., цяпер-жа яно прадаецца ніжэй 1 р. 50 к. Мы спадзяёмся, што ў чэрвені-ліпені жыта панізіцца да 1 руб. 10 к.—1 руб. За жытам, трэба спадзявацца, панізяцца цэны на іншыя с.-г. прадукты.

На зьніжэньне цэн на тавары таксама маюць вялікі ўплыў прастоі вагонаў з таварамі. У нас прыкмячаюцца вялікія прастоі вагонаў, і з гэтай зьявай трэба весьці рашучую барацьбу.

Трэба весьці барацьбу са спэкуляцыяй на таварах.

У сьвязку з недастачай прамтавараў прыкмячаюцца выпадкі перапродажу тавараў на прыватным рынку і перадачы кааператыўных кніжак прыватным гандлярам. Некаторыя сельскія кааператывы тут-жа, на месцы, прадаюць тавары, а атрыманую розьніцу бяруць у сваю кішэню.

З усімі падобнымі фактамі трэба весьці суровую і рашучую барацьбу. У гэтай справе павінны прыняць удзел кааперацыйныя камісіі, фабзаўкомы, мясцкомы і г. д.

Прыватны капітал павінен служыць працоўным масам.

Наша барацьба з прыватным капіталам ня можа весьціся адміністрацыйным шляхам; наша задача пашырыць наш дзяржаўны і кааперацыйны гандаль, каб яны канчаткова занялі ўсе пазіцыі прыватнага гандляра. Да гэтага-ж часу 45 проц. дробнага гандлю знаходзіцца ў руках прыватнага капіталу.

Паўстае пытаньне, адкуль жа здабывае атрымлівае прыватны гандляр усе тавары? Зусім смутна, што ўсе свае тавары гандляр атрымлівае праз перакупшчыкаў. Вось чаму лепей прадаваць адкрыта гандлярам 7-10 проц. тавараў, але, каб гандляры прадавалі тавары тут на месцы, на пэўных умовах і па пэўнай таксе.

Роля рабкораў у кампаніі зьніжэньня розьнічных цэн.

Роля рабкораў і друку ў кампаніі зьніжэньня розьнічных цэн вельмі важная і адказная. Трэба распачаць кампанію па барацьбе з усялякімі хібамі ў гандлі, з празмернымі накладнымі выдаткамі, якія абцяжарваюць кошт тавараў, трэба прыцягнуць да гэтай справы шырокія колы працоўных.

З другога боку, трэба ажывіць кааперацыйныя камісіі ў сэнсе назіраньня за атрыманьнем тавараў з кааператываў, трэба ўсялякімі сродкамі весьці барацьбу з перадачай кніжак і з усялякімі таварнымі завірухамі, якія выклікаюць падвышэньне тавarных цэн.

Рабочае і прафэсыянальнае жыцьцё.

Сярод батракоў.

Трэба часьцей склікаць канфэрэнцыі.

(Старобінскі раён, Случчына).

16 мая ў мястэчку Старобіне адбылася канфэрэнцыя батракоў, у якой удзельнічала 25 чалавек. На парадку дню стаялі гэткія пытаньні: прафсаюз і абарона працы і вынікі зімовай працы сярод батракоў.

Даклад аб праф аюзе і абароне працы зрабіў упаўнаважаны райпрафбюро т. Палееў. Батракі задалі шмат пытаньняў, на якія дакладчык райпрафбюро зрабіў патрэбныя тлумачэньні. Некаторыя выказвалі сваю крыўду, што прыходзіцца іншы раз працаваць ня 8, а 10-12 гадзін.

Канфэрэнцыя адзначыла, што трэба ўважліва правяраць, як выконваюцца дагаворы.

Аб выхаваўчай працы на канфэрэнцыі таксама шмат гаварылася. Адно кепска, што батракі не клапаціліся, каб ліквідаваць сваю няпісьменнасьць. У в. Касынічы быў лікпункт, але вынікі ад яго атрымаліся кепскія. Батракі хадзілі вучыцца неакуратна. Літаратуры хапала. Выявілася, што батракі не зразумелі перадвыбарнай кампаніі сельсаветаў і часта галасавалі за кулакоў, сваіх гаспадароў.

Заработная плата павялічылася. Заключана 270 дагавораў, за апошні час праверана 69. Наракалі на тое, што калі батрак што-колечы сапсуе, гаспадар адлічвае з платы.

Выявілася, што райбатрачком мала рабіў выездаў на мейсцы.

Дэлегаты выказалі пажаданьне, каб як найчасьцей склікаліся гэткія канфэрэнцыі.

Селькор М. Даўмацеия.

Больш увагі ліквідацыі няпісьменнасьці.

(Магілёў).

Зьнішчэньне няпісьменнасьці сярод батрацтва пасоўваецца наперад дужа ціхім тэмпам. Гэта тлумачыцца з аднаго боку тым, што ў ліквідацыі няпісьменнасьці мала зацікаўлены самі батракі, а з другога боку—мала ўвагі гэтай працы аддаюць работнікі, якія працуюць сярод батрацтва ва раёне. Перашкаджае гэтаму і адсутнасьць сродкаў і падручнікаў.

І ўсё ж трэба як-небудзь з гэтага становішча выйсьці. Трэба прымацоўваць няпісьменнага батрака да кожнае ячэйкі КПБ, ЛКСМ, да сельскага настаўніка, агранома, лясьнічага, кіраўніка савецкай гаспадаркі і г. д., на якіх ускласьці абавязак у парадку прафэсыянальнай дысцыпліны, у працягу 6 месяцаў навучыць аднаго батрака пісьменнасьці. Гэтым будзе наладжана патрэбная змычка між навукай і працай, між ячэйкамі і батраком.

Пара настаўнікам, спэцыялістам лясной і сельскай гаспадаркі і ячэйкам стаць тварам да батрака, даць дапамогу не на словах, а на справе—і гэтым самым выканаць пастановы 14 партзьезду—аб аказаньні дапамогі саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых.

А. Ковыш.

Водпускі па шкляных заводах трэба ўпарадкаваць.

(Завод „Труды“, Полаччына).

Значнае месца ў працы завадзкога камітэту займае пытаньне аб водпусках. Ня менш цікавіць яно і рабочых, якія гэтым водпускам павінны карыстацца.

Дзеля таго, што шкляная прамысловасьць надта шкодна дзеля здароўя рабочых (шмат хварэе на сухоты), кожнаму рабочаму даецца ў год—месяц водпуску. Апошнія пастановы прафсаюзаў кажуць, каб гэты водпуск не дзяліўся на два разы, а даваўся адразу на цэлы месяц.

Шкляныя заводы працуюць сэзонна, пасьля чаго доўгі час стаяць у рамонце, іншы раз па 3 4 месяцы, калі рабочыя павінны пакідаць данны завод і ехаць на другі, каб зарабіць, бо быць беспрацоўным такі тэрмін цяжка. Беспрацоўным быць амаль ня прыходзіцца, бо кваліфікаваная сіла патрэбна, і як толькі які завод спыняецца, зараз жа запрашаюць рабочых на другі завод. Рабочыя, вядома, згаджаюцца і едуць. І вось такім чынам, пераяжджаючы з заводу на завод, рабочы ўвесь ня жыве цэлы год і з-за гэтага ня можа выкарыстаць водпуск. На адным заводзе рабочы не адрапуе тэрмін, і яму кажуць, што ён атрымае яго на другім заводзе, а на другім заводзе не згаджаюцца плаціць за час працы на першым заводзе, хоць у рабочага на гэта ёсьць спраўка. Гаварыць пра нармальны водпуск амаль ня прыходзіцца—ім карыстаюцца толькі рабочыя, якія доўгі час працуюць на адным заводзе. Рабочыя, якія пераяжджаюць з заводу на завод, сем'і якіх жывуць дзе-колечы на другім заводзе, чарговы водпуск маюць, можа, тады, калі яны не працуюць, а пераяжджаюць з заводу на завод.

Такое зьявішча зусім ненармальнае і яго трэба ўрэгуляваць так, каб кожны рабочы меў чарговы водпуск. Дзеля гэтага неабходна моцна трымацца пастаноў вышэйшых органаў і не замяняць чарговага водпуску кампэнсацыяй.

Такога напрамку і павінен трымацца завадзкі камітэт. Апрача гэтага, павінна быць адно нейкае тлумачэньне наконт гэтага, а то завадзкі камітэт ніяк ня можа наладзіць гэту справу. З другога боку: рэжым эканоміі, становішча вытворчасьці, недастатак кваліфікаванай сілы,—усё гэта прымушае і завадзкі камітэт згаджацца на адкладаньне водпускаў на час рамонту, што і дае апісаны малюнак.

Пытаньне насьпела і патрабуе хуткага вырашэньня.

Завадзкі.

Курсы для нізавых савецкіх працаўнікоў.

(Зембінскі раён, Барысаўшчына).

18 мая пры райвыканкоме адчыніліся двухтыднёвыя курсы для старшынь сельсаветаў і камітэтаў узаемадапамогі. Другія курсы будуць праведзены ўвосень для сэкратароў. На курсы зьявіліся амаль усе выкліканыя. У мінуўшым годзе таксама былі курсы, але прайшлі слаба, неакуратнае было наведваньне слухачоў, мала ўвагі аддавалі курсам лектары. Не зважаючы на гэта, праслухаўшыя курсы набылі многа патрэбных ведаў. Пасьля курсаў насельніцтва стала меньш наведваць райвыканком, гэта азначала, што ўсе справы разглядаліся на месцы ў сельсавеце. У гэтым годзе курсы маюцца прайсьці больш ажыўлена дзеля таго, што імі цікавяцца самі слухачы і зацікаўлены ў гэтай справе арганізатары. Для правядзеньня курсаў акрвыканкомам адпушчана 245 р.

Трэба адмеціць, што курсы для нашых нізавых працаўнікоў вельмі патрэбны як падрыхтоўка да ведаў па галінах грамадзкай працы. Многа ў нас ёсьць такіх сельсаветаў, дзе старшыні не разумеюць сваіх простых абавязкаў, не разумеюць абежнікаў і распараджэньняў вышэйстаячых органаў улады. Часта здараецца, што абежнік, атрыманы ў сельсавеце, ня могуць разабраць як старшыня, гэтак і сэкратар, а пагэтаму апошні падшываецца да справы.

Нізавымі працаўнікамі ня ўсвоены кодэксы як судовы, зямельны, лясны, не гаворачы аб другіх кодэксах, і калі селянін прыдзе ў сельсавет за малой спраўкай, яго адсылаюць за вёрст 10—25 у райвыканком у той час, калі гэта можна было-б разьвязаць на месцы.

Нечапай.

МЕНСКАЯ АГУЛЬНА-ГАРАДЗКАЯ ШЫРОКАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ РАБОЧАЙ МОЛАДЗІ.

Чарговыя задачы масавай працы сярод рабочай моладзі.

(З дакладу т. Хэйфеца).

За апошні год мы маем значныя дасягненьні ў сэнсе павялічэньня заработнай платы моладзі—агулам да 20 проц., таксама ёсьць дасягненьні і ў палепшаньні стану вучнёўства. Але да гэтага часу сярод моладзі ёсьць яшчэ значны лік беспрацоўных. Наша задача—разьмяркаваць беспрацоўных і замацаваць бронь на прадпрыемствах і ўстановах.

Адмоўным бокам броні зьяўляецца тое, што вельмі часта яна выпаўняе падсобную працу, тымчасам, як наша задача, хутчэй навучыць бронь і перавесьці яе на самастойную працу. Трэба адзначыць, што ў броні вельмі мала дзяўчат, якіх неахвотна прымаюць.

Дакладчык закрануў вельмі балючае пытаньне—аб стане нашага вучнёўства на прадпрыемствах. Прыкмячаюцца такія здарэньні, калі майстры ня хочуць навучаць вучняў, а калі і вучаць, дык толькі сваіх сваякоў ці знаёмых. З другога боку, трэба, каб вучні больш сьвядома адносіліся да майстраў. Дзеля гэтага, трэба наладжваць агульныя сходы майстроў і вучняў.

У канцы дакладчык спыніўся на тым, што заработная плата ў нас ня ўсюды аднальковая; бываюць яшчэ здарэньні, калі практыкант нічога не атрымлівае. Наогул-жа, для барацьбы з беспрацоўем трэба, каб юнацкія сэкцыі больш уважліва сачылі за разьмеркаваньнем броні. З другога боку, трэба зьмяніць адносіны да саматужнікаў, бо іх вельмі часта лічаць за эксплёататараў, тымчасам такі погляд няправільны.

Кватэрныя ўмовы нашай моладзі таксама нездавальняючыя. Сёлета будзе дасьледаваны стан здароўя моладзі. Праз дамы адпачынку мае быць прапушчана каля 400 чал. моладзі.

Спрэчкі па дакладу т. Хэйфеца.

Тав. Рэйнгард (прафшкола абуцьця) кажа, што таварышы, якія скончылі школу ў 1924 г., да гэтага часу ходзяць бяз працы.

Прафшкольцам няма дзе харчавацца, кватэрныя ўмовы вельмі дрэнныя.

Тав. Стругач (саюзу краўцоў) зьвяртае ўвагу на тое, што вучні, якія знаходзяцца ў саматужнікаў, праходзяць сваё навучаньне бяз жаднай праграмы.

Прамоўца спыняецца на навучаньні ў прафшколах і кажа, што скончыўшыя прафшколы выходзяць з іх слаба падрыхтаванымі.

Тав. Каробінец (канвэртная фабрыка) даводзіць, што бронь трэба разьмеркаваць па ўсіх цэхах, а не ў адным якім-небудзь. Прамоўца прапануе ўзнагараджаць майстра, які навучае таго ці іншага вучня.

Тав. Айзэнштат (саюзу харчавікоў) кажа, што моладзь можа навучыцца толькі ў дзяржаўных і грамадзкіх прадпрыемствах; саматужнікі ж некаторых прафэсій, як хлебапёкі, самі дрэнна знаюць сваё рамяство. Каб хутчэй навучыць моладзь рамяству трэба ўстанавіць прэміраваньне майстроў.

Тав. Рудніцкая (шкляны завод «Пролетарий») гаворыць аб дрэнных адносінах да дзяўчат: чамусьці яшчэ да гэтага часу існуе погляд, што дзяўчатам ня трэба вучыцца рамяству.

Тав. Зізюшка (М.-Б.-Б. чыгункі) канстатуе дрэнныя адносіны да вучняў з боку прадпрыемстваў. Бывае так што спачатку м-ца абяцаюць прыпрацоўку, а як справа прыходзіць да выплаты, дык яе не даюць.

Тав. Гольдбэрг (працоўныя калектывы) зазначае, што ў працоўных калектывах бронь працуе толькі ў адным цэху і амаль нічога ня робіць.

* * *

Урэшце, канфэрэнцыя ўхваліла рэзалюцыі, якія ахопліваюць усе бакі навучаньня і жыцьця рабочай моладзі.

ШОЛАМ АЛЭЙХЭМ.

Хлопчык Мотка*).

Трунак майго брата Элі.

I.

„За адзін рубель—сто рублёў! Сто рублёў у месяц можа зарабляць кожны, хто прачытае нашу кнігу, што каштуе з перасылкай усяго адзін рубель. Сьпяшэце, купіце! Не зявайце, хапайце—каб не спазьніліся!“

Вось такое дзіва вычытаў недзе ў газэтах мой брат Эля, як толькі перабраўся да нас з сваёй жонкай. Ня буду вам у другі раз паўтараць гэтай гісторыі, колькі-б ні прасілі, бо я вельмі заняты. Я зарабляю грошы. Я прадаю па вуліцах трунак, што мой брат Эля робіць сваімі ўласнымі рукамі. Ён налаўчыўся гэта фабрыкаваць з кнігі, якая каштуе ўсяго адзін рубель, а зарабляць можна сто рублёў і болей у месяц. Мой брат Эля выпісаў гэту цудоўную кнігу, аддаў за яе апошні рубель і пачаў пацяшаць маці, каб яна болей не бедавала:

— Маці! Дзякаваць богу, мы забясьпечаны. Будзем мець грошы аж пагэтуль (ён рукой паказвае на горла).

— Скуль?! Як?!—дзівіцца маці,—ты службу дастаў?

— Яшчэ лепш за службу! — кажа брат, і вочы яго зьяюць. Мабыць, ён вельмі рад. Ён просіць чакаць некалькі дзён, пакуль атрымае кнігу.

— Якую кнігу?—пытаецца маці.

— Кніга над усімі кнігамі!—кажа брат Эля і пытаецца, ці хопіць ёй сто рублёў у месяц.

Маці сьмяецца і кажа, што ёй было-б досыць сто рублёў на год, каб толькі пэўныя. На гэта брат Эля кажа, што ў яе жаночы слабы розум, а сам бяжыць на пошту. Ён ходзіць на пошту за кнігай штодня. Ужо другі тыдзень, як паслаў грошы, а кнігі яшчэ няма! Тымчасам трэба жыць. «Душы ня выплюнеш». Так кажа маці. Я не разумею, як гэта можна выплюнуць душу?

II.

Ша, ужо ёсьць кніга! Мы яе распакавалі, і мой брат Эля пачаў чытаць Страхота з панскіх ботаў! Чаго ён там ня вычытаў! Колькі парад і рэцэптаў, як рабіць грошы! Можна зарабіць сто рублёў у месяц, робячы найлепшы атрамант, чорную мазь для ботаў. Можна столькі зарабіць у месяц, нішчучы мышэй, тараканоў, клапоў, блох і іншыя гадоты. Можна разбагацець, робячы па гатоваму рэцэпту лікёры, салодкую гарэлку, ліманад, садовую ваду, квас і іншае пітво.

Мой брат Эля спыніўся на апошнім рэцэпце. Квас! Квас!—гэта такі трунак, што танна каштуе і шмат разыходзіцца. А лета гарачае. Вы павінны ведаць, што ад квасу Борух-квасьнік проста спух ад багацьця. Ён робіць «бутлёвы квас». Яго квас славіцца на ўсім сьвеце. З бутэлек страляе, як з гарматы. У чым сакрэт страляніны—ніхто ня ведае.

Наш квас, што мой брат Эля робіць, ня «бутлёвы квас» і не страляе. Як ён робіць—не магу вам казаць. Мой брат Эля хавае гэты сакрэт пры сабе. Ён запіраецца ад усіх у маміным пакою і там фабрыкуе. Але, калі гэта застанецца паміж намі, калі не разбрэшаце, дык я вам скажу з чаго ён робіцца. Там ёсьць лупіны ад цытрынаў, цукер і нешта-нейкае, што завецца «крымэтартэрум»—кіслае, як воцат, а рэшта—вада. Чым больш вады, тым больш квасу. Гэта ўсё трэба мяшаць у цэбры простым кіем, так напісана ў кнізе, і трунак гатовы! Пасьля трэба пераліць у жбан і кінуць туды кавалак лёду. Самае галоўнае—лёд! Бяз лёду гэта ня трунак, а нешта нейкае. Гэта я вам кажу ня з кнігі: я сам пакаштаваў квас бяз лёду, дык думаў, што паеду да Абрагама на піва!

III.

Хто павінен прадаваць гэты квас па вуліцах, як ня я? Майму брату Элі не выпадае: жанаты чалавек. Маці тым болей. Мы не дапусьцім, каб яна валэндалася з жбанам па рынку і выкрыквала: «Квас! квас! Дзядзькі, квас!» У сям'і парашылі, што гэта павінна быць маёй работай. Я гэтаму страшна абрадаваўся. Жартачкі, такім купцом зрабіўся! Мой брат Эля вучыў мяне, як рабіць. Жбан трымаць у аднэй руцэ на вяроўцы, шклянку—у другой руцэ. А каб заклікаць народ, я павінен голасна сьпяваць:

Дзядзькі, квас!
Па капейцы шклянка!
Халадна і соладка!
Лю-ба—та-а-а!

У мяне якраз добры голас, сапраўна, бо мой бацька быў кантарам у сынагозе. Я засьпяваў на ўвесь голас і перакруціў вывучаныя словы дагары нагамі:

Салодкая шклянка!
Па капейцы дзядзька!
Халадна і моташна!
Глу-па-та-а-а!..

Ня ведаю: ці мае сьпевы так спадабаліся? Ці мо' квас быў смачны? Ці можа дзеля таго, што дзень быў гарачы? Першы жбан я прадаў за поўгадзіны і прывёс да хаты пяць залатовак. Мне налілі ў жбан сьвежага квасу, пры гэтым брат мне казаў, што калі за дзень прадам пяць-шэсьць жбаноў квасу—выйдзе якраз сто рублёў у месяц. Нам квас бадай нічога не каштуе, калі ня лічыць лёду. Каб лёд дарма не псаваўся, трэба бягом прадаваць пітво. Я так і раблю. За мною бягуць дзеці, дражняць мяне, крыўляюцца. Колькі я зарабіў у першы дзень—ня ведаю, але дома былі вельмі задаволены. Мне далі вялікі кавалак дыні, гарбуза. А квасу мы ўсе п'ём, як ваду ўсё роўна. У ночы сплю на падлове. Маці непакоіцца, ці мне ногі не баляць ад такой беганіны. Мой брат Эля з яе сьмяецца. Ён кажа, што ў такога хлопца ніколі нічога не баліць.

— Праўда!—пацьвярджаю я.—Калі хочаце, дык пяпер, уночы, пайду з квасам на вуліцу.

IV.

Шчасьце прэцца да нас і праз дзьверы, праз вароты і праз усе шчыліны. Гарачыя дні. Проста, як у печы! Людзі млеюць ад гарачыні. Дзеці падаюць, як мухі. Каб ня шклянка квасу, дык можна спапяліцца. Прадаю можа дзесяць жбаноў у дзень! Мой брат Эля пільным вокам у цэбар пазірае і кажа, што там ужо «днее». Гэта значыць, што квас канчаецца. І ён прыдумвае штуку і далівае цэбар вадою. На гэта я яшчэ лепшы майстар за яго. Я так заўсёды раблю. Па дарове частую квасам усіх сваіх добрых знаёмых сустрэчных і папярэчных. А каб ня было страты, даліваю вадой. Ніводная кропля не прападае—і мы добра зарабляем. Маці выплаціла шмат даўгоў, купіла тое ды сёе ў хату, а мне абяцаліся купіць боты на зіму. Мне здаецца, што нікому так ня добра, як мне. Але не скажы «гоп!», пакуль не пераскок! Слухайце, што будзе далей. Яшчэ шчасьце, што мяне ў паліцыю не забралі.

Аднаго разу я па дарове зайшоў з сваім квасам да нашай суседкі Пэсі. Пачаставаў іх усіх квасам і вышаў у сенцы даліць жбан вадою. Я, мабыць, натрапіў на балею з вадою ад бруднай бялізны і бухнуў адтуль у жбан шклянак з дваццаць вады. Я выскачыў на вуліцу з новай песьняй, якую сам прыдумаў.

Дзядзькі, бацькі!
Квас вельмі смачны!
Піймце на здароў'ечка, на шчасьце!

Адзін яўрэй спыніў мяне, дае капейку і просіць наліць квасу. Ён выпіў і зморшчыўся.

— Хлопчык! Што гэта ў цябе за трунак?

Ня маю часу з ім калатырыць, бо яшчэ двое чакаюць чаргі. Адзін выпіў паўшклянкі, другі—трэцюю частку. Заплацілі, плюнулі і пайшлі. Яшчэ адзін пакаштаваў, і казаў, што пахне мылам і сольлю. Яшчэ адзін зірнуў у шклянку і вярнуў мне назад, пытаючыся:

— Што гэта ў цябе?

— Такі трунак з нашага заводу,—кажу я.

— Трунак з заводу?—кажа ён.—Не з заводу, а з нейкага смуроду!

Яшчэ адзін падышоў. Папрабаваў на язык і плюхнуў мне ў твар. Вакол мяне сабралася цэлая грамада старых і малых. Усе гавораць, махаюць рукамі, ёрзаюць, круцяць і верцяць на ўсе бакі. Падышоў паліцэйскі. Папрасіў пакаштаваць. Я наліў поўную шклянку. Ён папрабаваў, плюнуў і залаваўся.

— Дзе ты дастаў такія памыі?—пытаецца ён.

— Гэта з кнігі, кажу я, мой брат Эля робіць.

— Хто твой брат?—пытаецца ён.

— Мой брат Эля!—кажу я.

— Які Эля?—пытаецца ён.

— Не кажы, ёлап, на свайго брата! —кажуць мне па нашаму некалькі яўрэяў у адзін голас.

Пачынаецца суматоха. Хэўра расьце. Паліцэйскі бярэ мяне за руку і хоча адвесьці (з квасам) у паліцыю.

Шум вакол расьце. «Бедны сірата»! чую з усіх бакоў. Сэрца маё чуе, што я тут усьпаўся. Я паглядаю на грамаду вакол і вачыма прашу ратунку. Нехта совае паліцэйскаму дытку ў рукі. Ён не бярэ. Тады адзін стары яўрэй міргае мне хітрымі вачыма і кажа панашаму, каб паліцэйскі не зразумеў:

— Мотка! Вырві ў яго руку і махні драла!

Я вырываюся, бяру ногі на плечы і лататы да хаты!

— Дзе жбан?—пытаецца ў мяне брат Эля.

— У паліцыі,—кажу я з плачам.

(Далей будзе).

Пераклаў з яўрэйскай мовы

З. Бядуля.

*) Гл. „Сав. Бел.“ № 116.

Нямецкая тэхніка на шкляных заводах Беларусі.

(Гутарка з дырэктарам Белшклотрэсту т. Царонкам).

Як вядома, у Нямеччыну выяжджала камісія Шклотрэсту. Камісія пабывала на розных нямецкіх шкляных заводах і дэтальна азнаёмілася з абсталяваньнем заводаў, тэхнікай і арганізацыяй вытворчасьці.

У сувязку з недахватам кваліфікаванай рабочай сілы і барацьбой за якасьць прадукцыі, вывучаньне дасягненьняў нямецкай тэхнікі і пастаноўкі вытворчасьці будзе мець вялікае значаньне для шкляной прамысловасьці БССР. Некаторыя нямецкія машыны і тэхнічныя прыёмы могуць і павінны ўжывацца на беларускіх заводах.

На нямецкіх шкляных заводах працуюць вопытныя дасьледчыя станцыі, якія робяць аналізы матар'ялаў, вырабы, досьледы і г. д. Падобныя станцыі, толькі ў меншым маштабе, так званыя „эксперыментальныя ячэйкі", трэба арганізаваць і на нашых заводах.

Вопытная станцыя павінна рабіць тэхнічны кантроль усіх печаў заводаў трэсту. Трэба, каб кожны завод і печ мелі пірометры Зэгера і ўдасканаленыя электра-пірометры для вымярэньня тэмпэратуры.

На нямецкіх заводах шкляная пасуда выраблялецца ня ручным спосабам, а паўаўтаматамі ручной сыстэмы. Машыны гэтыя ня вельмі складаныя і даюць 5 проц. браку. Устаноўка іх можа зрабіць больш таннай каштоўнасьць кілёграму вырабу на 3,8 кап.

Кожная машына ў працягу 8 месяцаў звароцьвае выданы на яе грошы. Трэст лічыць патрэбным устанавіць гэткія машыны на шкляным заводзе імя Домбаля. 20 машын будуць каштаваць 70.000 р., эканомія-ж за год будзе складаць 100.000 руб.

Нямецкія фабрыканты прапануюць выгодныя ўмовы—9 месячны вэксальны крэдыт.

У Нямеччыне на высокай ступені стаіць выраб агнятрывалага матэр'ялу і загатоўка гліны. Камісія зьдзівіла чыстата работы, дакладнасьць працэсаў, вырабу, абсталяваньне ганчарных заводаў і якасьць гліны. Нямецкія фабрыканты запрапанавалі праэкт механічнай ганчарнай фабрыкі, коштам у 17.000 нямецкіх марак. Выплата—трохмесячнымі вэксалямі.

Камісія зьвярнула ўвагу на працу камісіі на выкарыстоўваньне апалу. На нямецкіх заводах ужываецца буры вугаль. Якасьць яго ніжэй якасьці нашага торфу, але ён дае шмат цяпла, дзякуючы асобай сыстэме генэратараў.

Зьмяншэньне лясных масываў у раёне шкляных заводаў і высокая расцэнка на лесасекі патрабуюць пераходу на торф і мінэральны апал.

Такім чынам, пытаньне аб рацыянальным ужываньні апалу набывае асаблівае значэньне, і Шклятрэсту трэба неабходна атрымаць ліцэнзіі на ўвоз генэратараў для газіфікацыі торфу.

У Савеце Народных Камісараў БССР.

ДА ПЫТАНЬНЯ АБ ДАЛУЧЭНЬНІ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ ДА БССР.

24 га мая г. г. Старшыня СНК БССР тав. Адамовіч Я. вярнуўся з Масквы, куды ён езьдзіў для абгаварэньня ў вышэйшых урадавых органах СССР пытаньня аб далучэньні да БССР заселеных беларусамі частак РСФСР (сучасная Гомельшчына, а таксама Веліжскі, Невельскі і Себежскі паветы был. Віцебскай губ.—зараз Пскоўскай).

Гэтымі днямі тав. Адамовіч Я. ад'яжджае з Менску ў чарговы адпачынак. Абавязкі Старшыні СНК БССР на час адпачынку тав. Адамовіча ўскладаюцца на намесьніка Старшыні СНК тав. Каркліна М. М.

Становішча фабрыкі „Витшвей".

Праца фабрыкі паказала, што вытворчая праграма была пабудавана зусім правільна. З 1-га кастрычніка 1925 г. да першай паловы мая 1926 г. прадукцыі было выраблена на 700 000 р., што нават перавышае праграму.

У працягу гэтага пэрыяду было прадана прадукцыі на 850.000 руб. па прадажных цэнах, г. зн., быў прададзены амаль увесь выраб прадукцыі.

Хоць агульныя ўмовы рынку для швальнай прамысловасьці і былі здавальняючыя, тым ня менш засталося не праданай гатовай прадукцыі на суму ад 275 000 да 280.000 руб., амаль выключна спэцадзежа і гатовыя ўбраньні.

У зьвязку з наступленьнем летняга адпускнога пэрыяду наглядаецца поўнае зацішша з рэалізацыяй спэцадзежы і гатовага ўбраньня. Запатрабаваньні пакупцоў на мануфактуру ў мэтрах ня мае нічога агульнага з попытам на гатовае ўбраньне, на якое ёсьць свой сэзон.

Адсутнасьць на тэкстыльным рынку шчыльнай тканіны паставіла фабрыку ў цяжкае становішча з сырцом. Але ў апошні час атрымана паведамленьне, што беларуская швальная прамысловасьць уключана ў праграму па дастаўцы ёй сырцу. І калі гэта будзе выпаўнена, то становішча «Витшвею» з сырцом, зразумела, палепшыцца.

У сучасны момант перад фабрыкай стаіць пытаньне аб найбольшым зьніжэньні сабекошту прадукцыі. Ёсьць надзея, што фабрыцы ўдасца атрымаць некаторыя спэцыяльныя машыны. У працягу адпускнога пэрыяду будзе праведзена падрыхтоўка да пераходу на сыстэму разьдзяленьня працы. Гэтыя мерапрыёмствы дадуць на наступнае паўгодзьдзе вынікі адносна зьніжэньня сабекошту.

За мінулае, першае паўгодзьдзе 1925-26 г., фабрыка атрымала каля 75 000 руб. прыбытку.

Дзякуючы таму, што з пачатку восені (жнівень—верасень) удасца рэалізаваць запасы сваёй прадукцыі, вытворчую дзейнасьць фабрыкі можна будзе прадоўжыць, у параўнаньні з праграмай, на 2 месяцы, г. зн., замест 8 мес.—10 мес. працы ў працягу ўсяго апэрацыйнага году.

В.

Навука і тэхніка.

Новыя касьмічныя праменьні.

Амэрыканскі прэфэс. Мільлікен адкрыў новыя, нязвычайна сільныя пранікальныя праменьні, якія ідуць з касьмічных прастораў („космос"—сусьвет). Гэтыя праменьні здольны падобна да рэнтгенавых, пранікаць цераз розныя матэрыі. Сіла новых праменьняў вышэй нават за сілу праменьняў ад радыя. Праменьні радыя, як вядома, руйнуюць жывыя тканкі, і людзі, якія працуюць з гэтымі праменьнямі часам паміраюць. Новыя праменьні прыблізна ў 50 разоў больш магутныя чымся праменьні радыя, а значыцца ў гэтулькі-ж разоў больш небясьпечныя. Земная атмасфэра абараняе нас ад уплыву гэтых шкодных праменьняў. Прысутнасьць гэтых праменьняў праф. Мільлікен адкрыў пры дапамозе балёнаў-парасонаў з прыладамі, якія самі запісваюць сілу праменьняў у высокіх пластох атмасфэры. Сонца ня мае ў даным выпадку значэньня бо досьледы адбываліся і ў начы з аднолькавымі рэзультатамі. Па думцы Мільлікена гэтыя загадковыя праменьні прыходзяць да нас з глыбінь міжзоркавых прастораў, і крыніцаю іх зьяўляюцца найбольш адлеглыя зоркі з Млечнага шляху.

Самы магутны ў сьвеце паравы казан.

Гэткі казан нядаўна пабудован у Амэрыцы і працуе цяпер на электрастанцыі ў гор. Пітсбурге. Агульная паверхня награваньня казана 3040 кв. м. Даўжыня—10 36 м., аб'ём апаляе прасторы 548 куб. мэтр. Пры нармальных умовах казан выпарае 150.000 кілёграм вады ў гадзіну, пры першапачатковай яе тэмпэратуры ў 10 градусаў; пры павялічэньні награваньня казан выпарае 192 000 кілёграм вады. Падгатаўляецца пабудова казана, які-б даваў 180.000 кілёграм пары ў гадзіну. Адзін гэткі казан і адна паравая турбіна даюць парасілавую ўстанову магутнасьцю ў 40.000 кілёўат.

Катастрофа на вышыні ў 4.000 мэтраў.

Нядаўна ў Злучаных Штатах у час палёту аэрапляну з двума лётчыкамі здарылася катастрофа. Калі аэраплян падняўся на вышыню 4.000 мэтраў раптам рашчапіўся прапэлер. Адзін кусок адарваўся саўсім, а другі пачаў з страшэннай сілай біць па рухачу і псаваў важныя часткі механізму. Кавалкі рухача, адлятаючы ў розныя бакі, прабілі крыльлі аэрапляну ў шмат якіх месцох.

Ня гледзячы на гэта, лётчыкі ўтрымалі кіраваньне аэрапланам у сваіх руках і добра спусьціліся на зямлю.

Залежы літаграфскага каменя.

Геалёгічны камітэт ВСНГ Грузінскае рэспублікі зрабіў геалёгічныя разьведкі і досьледы мейсц, гдзе залягае літаграфскі камень: на р. Белай Арагве, па р Рыону, па р. Белы Ключ і ў іншых мясцох.

Гэтыя досьледы паказалі, што ў Грузіі ёсьць вялікія плошчы, дзе залягае літаграфскі камень высокай тэхнічнай якасьці.

Распачаты падрыхтоўчыя работы па эксплёатацыі каменя.

Удзел беларускіх арганізацый у Ніжагародзкім кірмашы.

Цэнтразеўсаюз мае выступіць на Ніжагародзкім кірмашы ў якасьці пакупца.

Банкаўскім крэдытам Цэнтразеўсаюз забясьпечан поўнасьцю і мяркуе закупіць на кірмашы сельска-гаспадарчых машын на 220.000 руб. і жалезных і мэталічных вырабаў на 300 000 руб., агулам на 520.000 руб.

Белпайгандаль выступіць на кірмашы праз сваё спэцыяльнае прадстаўніцтва і даставіць на кірмаш розных тавараў на 241.000 руб. Апроч таго, Белпайгандаль мае прадаць праз контрагенцтвы тавараў на 759 000 руб.

Агульны-ж продаж Белпайгандлю мае дасягнуць 1 мілёну рублёў.

Закупачныя апэрацыі Белпайгандлю на кірмашы прадугледжваюцца ў суме 245.000 руб.

Гандаль будзе весьціся з персыдзкімі і інш. усходнімі купцамі, якім вызначана прадаць на 30.000 р. шкла.

Белпайгандаль прыме ўдзел у выстаўцы тавараў узорах на кірмашы.

Менскае таварыства «Рознічнік» мае закупіць розных тавараў на 196.000 руб. за наяўны рахунак і па кантрактах на 309 000 руб., агулам на 505.000 руб.; прычым таварыства мяркуе закупіць з усходніх краін бакалейных тавараў на 10.000 руб.

„Госторгбел" прыме ўдзел на Ніжагародзкім кірмашы праз свайго прадстаўніка і вызначыў на прадажу пушніну (брак) на 20 000 руб.

Госторгбел мае закупіць тавараў на кірмашы на 225.000 руб.

Увесь зварот „Госторгбелу" на кірмашы выявіцца ў суме 245.000 руб.

Сярод піянэраў.

Лягерная кампанія.

Лягерная кампанія піянэраў распачнецца ў чэрвені м цы. Піянэрскія лягеры ў сёлетнім годзе будуць праходзіць пры значнай дапамозе з боку грамадзкіх арганізацый

Усебеларускія піянэрскія курсы

З 10 га мая да 10 га чэрвеня ў Менску адбываюцца ўсебеларускія піянэр-курсы, на якія выклікана 52 піянэры.

Курсы распрацоўваюць пастановы XIV партзьезду і падрыхтоўваюцца да летняга пэрыяду.

Радыё-хроніка.

Канфэрэнцыя радыё прыхільнікаў

У пачатку чэрвеня адбудзецца другая Менская канфэрэнцыя радыё-прыхільнікаў.

На канфэрэнцыю запрашаюцца прадстаўнікі ад акругаў Беларусі.

Праграма перадач Менскай радыё-станцыі.

Серада 25 мая. Ад 5 г. 30 м. да 6 г.—перадача на польскай мове. Ад 6 г. 20 м. да 7 г.—даклад вайскова навукозага т-ва. Ад 8 да 9 г.—санітарная лекцыя. Ад 9 да 10 г.—канцэрт.

Чацьвер 26 мая. Ад 5 г. 20 м да 6 г.—лекцыя Інбелкультуу. Ад 6—20 м. да 7 г.—радыё газэта. Ад 8 г. да 10 г.—канцэрт.

Апавяшчэньні.

— Чацьвер, 27 мая, у памяшканьні мастацкае сэкцыі ІБК а 7 гадз. увечары адбудзецца **пасяджэньне камісіі Беларускага стылю.**

Парадак дню:

1. Даклад М Шчакаціхіна: „Беларуская архітэктура XII стагодзьдзя".
2. Бягучыя справы.

— Сягоньня, 26 мая, у памяшканьні Інбелкульту а 7 гадзіне ўвечары адбудзецца **агульны сход гістарычна-археолёгічнай сэкцыі ІБК.**

Парадак дню:

1. Даклад т. Сэрбава—„Раскопкі ў раёне ракі Ухлясьці".
2. Бягучыя справы.

Уваход вольны.

— Бюро касы ўзаемадапамогі саюзу Белпрацасьветы паведамляе сяброў саюзу, што накіраваньне ў дом адпачынку ў Ждановічах пачнецца з 1 чэрвеня г. г. Жадаючыя паехаць—падаюць заявы. Форму заявы можна атрымаць у МК і бюро касы.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

Хроніка.

Працэс па справе «Белгосрэкламы».

Сеньня 26-га мая ў Менскім акруговым судзе распачынаецца працэс па справе „Белгосрэкламы".

Барацьба са шкоднікамі.

У Бабруйскай, Менскай і Слуцкай акругах арганізавана 30 атрадаў па барацьбе са шкоднікамі.

Наркамзем накіраваў у акругі да 200 прыладаў для апырскваньня расьлін, а таксама патрэбныя рэчы для апырскваньня.

Масавы пераход на шматпольле.

Па вестках Наркамзему, у сучасную пасяўную кампанію пераходзіць на шматпольле 20.000 сялянскіх гаспадарак.

На першым месцы па плошчы шматпольля стаяць Магілёўская, Барысаўская і Менская акругі.

Хібы камітэтаў узаемадапамогі пры загатоўках.

Камітэты ўзаемадапамогі, не дапасаваўшы сваёй працы па закупцы насеннага аўса ні з Акруговым Кам. Унутранага Гандлю ні з Наркамземам, дэзарганізавалі рынак і павысілі цэны, бо плацілі за авёс вышэй існуючых цэн.

Н. К. Гандлю БССР запрапанаваў Наркамзему разаслаць загад камітэтам узаемадапамогі аб абязковым пагадненьні сваёй працы з Акр. Кам. Унутран. Гандлю.

Выключэньне Хлебапрадукту з ліку загатоўшчыкаў лёну.

З прычыны таго, што Хлебапрадукт у будучай загатоўчай кампаніі ўсю сваю ўвагу павінен зьвярнуць на загатоўку хлеба і на ўвоз хлеба з Украіны, Нар. Кам. Гандлю пастанавіў выключыць Хлебапрадукт з ліку загатоўшчыкаў лёну.

Перадача камхозам тэхнічных прадпрыёмстваў.

НКЗ распрацоўвае наказ аб парадку перадачы камхозам тэхнічных прадпрыёмстваў.

Гэта перадача мае адбыцца ў выглядзе беспрацэнтнай ссуды з пагашэньнем яе ў пэўныя тэрміны.

Разьвіцьцё саматужнай прамысловасьці.

Да 15 мая ў БССР арганізавалася 252 саматужных арцелі з 2.428 членамі. Саматужная прамысловасьць разьвіваецца вельмі шыбка: з 1-га красавіка да 15-га мая арганізавалася 33 новых арцеляў з 335 членамі.

Юрыдычная дапамога беспрытульным жанчынам.

Юрыдычная кансультацыя пры аддзеле „Аховы мацеры і дзіцяці" за апошні месяц выступала для абароны ў судох 150 раз. Апрача гэтага, дала звыш 200 парадаў беспрытульным жанчынам. Значны лік парадаў атрымалі сялянкі з далёкіх раёнаў.

Прыпыненьне працы ў Беларускім Дзяржаўным Музэі.

Беларускі Дзяржаўны Музэй, з прычыны рамонту, будзе зачынен з сёньнешняга дня да 1-га жніўня г. г.; экскурсіі ў Музэй прымацца ня будуць.

Каштоўны падарунак.

Менскі бібліограф Айзік Сасенскі падараваў Беларускаму Дзяржаўнаму Музэю мэдаль, які зьяўляецца гістарычным адбіткам місіянскага руху сярод яўрэяў 17-га стагодзьдзя, кіраўніком якога быў Шабс Цьві.

Цэны на абеды ў сталоўках МЦРК ня будуць падвышаны.

З прычыны падаражаньня сьвіного і валовага мяса, МЦРК мае дэфіцыт. НК Гандлю паведаміў МЦРК, што павялічэньня цэн на абеды ні ў якім разе ня будзе дазволена, і што каапэрацыя павінна дабіцца бездэфіцытнасьці праз зьніжэньне накладных і арганізацыйных выдаткаў.

Падпісвайцеся на штодзённую беларускую газэту

„САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ"

ОРГАН Ц. В. К. Б. С. С. Р.

„САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ" зьяўляецца неабходнай газэтай для працаўніка цэнтральнага і мясцовага савецкага апарату, партыйца, вясковага актывіста, настаўніка, інтэлігента і інш:

На 1 месяц газэта каштуе 70 кап.
„ 2 „ „ „ 1 р. 40 к.
„ 3 „ „ „ 2 р. —
„ 6 „ „ „ 4 р. —
На год „ „ 7 р. —

Падпіска прымаецца ў Менску—Савецкая, 63, а ў правінцыі ўсімі аддзяленьнямі Дзярж. Выдавецтва, агентамі і ўпаўнаважанымі, а таксама ўсімі паштова-тэлеграфнымі аддзяленьнямі.

ЦЫРК-КІНО

Кіеўскі цырк Кісо А. Г.

Серада 26, чацьвер 27, пятніца 28 мая.
Надзвычайное прадстаўленьне.
НОВАЯ ПРАГРАМА
ПРАЦЯГ ГАСТРОЛЯЎ:
ГОРНЫХ АРЛОЎ,—4 ЧОРТА,
АПОШНІ РАЗ
БАГДАДСКІ ВОР.
Ролю Дугласа Фэрбэнкса выканае ЖОРЖ РОЗЕЦЬЦІ.
Прымае ўдзел уся трупа.)——(Пачатак а 9 й гадз.

Кіно „Красная Звезда"

Грандыёзная амэрыканская пастаноўка
„Капитан Дункан".
Драма ў 7-мі част.
Звыш праграмы выступленьні прэм'ераў Мас. тэатру «ЭРМІТАЖ».
АЛЯКСАНДРАВА і ЛЮБІМАВА.

Кіно „Пролетарий"

Дзьве камэдыі ў адзін вечар.
„ОН, ОНА и ГАМЛЕТ"
у 6-ці част.
„Заместительница".
у 2 х част.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Лічн. карт, выд. №-м Красна-Знаменскім палком, Дубко П.
— Учотн карт. № 15, выд. Мсьціжскім вэтэр. пунктам, Дубко І.
— Сябр біл. № 10, выд. саюз. нар харч, Анісьнівіча Н.
— Сябр біл. № 137097, выд. саюз. кажэўнікаў, Шыфрына Д.
— Лічн. кніж. № 123, выд. Плешчаніцкім раён вык. кам., Сышінкевіч А. Ю.
— Учотн. карт на каня № 2060, выд. б. Зембінскім валвыккам., Касібука С
— Карт. на каня, выд. б Плешчанскім валвыккам, Касьяровіч І. П.
— Лічн. кн. № 187, выд. Зембінскім раён вык кам, Чарнуха С. І.
— Кніж. на каня № 5, выд. б. Мсьціскім валвыккам., Кучыка М А.
— Пашп, выд. Менск. мешч. управай, Ласіцкай М. Н, кв. 2.331.
— Лічн. кніж., выд. б Дудзіцкім вал. вык. кам., Башкевічу С. І., кв. 2 332.
— Лічн кніж., выд. Менск. Акр. Ваен. Кам., Кароўчыку І. Г., кв. 2 333.
— Пашп., выд. Менск. Акр. Міліц., Кароўчыку І. Г., кв. 2.334.
— Сябр. біл., выд. саюз. кажэўнікаў, Камінскаму І. кв. 2 335.
— Лічн. кніж № 14, выд. Любанскім раён. вык. кам., Чэхаву А. К., кв. 2.336
— Кніж. беспрац, выд. Менск. страх. кас, Бейліну Л. кв. 2 337
— Шлюбны выпіс № 133, выд. Гарадкоўскім вал. вык. кам., Турлей А. Ф., кв. 2.338.
— Сябр. кніж. № 4.020, выд. саюз. с-г. гасп. і лясных прац., Садоўскай Е. Н. кв. 2339.
— Каапэрац. кніж. МЦРК, сябра саюзу прац. зямлі і лесу, Кобелеву І. В. кв. 2311.
— Лічн. карт. № 120, выд. Капытко І. кв. 2312.
— Лічн. карт. № 121, выд. Дашкову І. Н., кв. 2313.
— Учотн. карт. на каня № 1668, двара № 25-25 выд. Зембінскім раён. вык. кам. Усоскаму І. М.
— Лекавая кніж., выд. Менск. страх. касай сябра саюзу будаўнікоў, Ульяну Э. Е.
— Кніж. для залікаў № 903, выд. праўленьнем БДУ, Дудкову Д. А., кв. 2324.
Пашп., выд Менск. акр. міліц., Трыфанаву М. С., кв. 2325.
— Пасьведч, вы. Пучынскім с-саветам, Смілавіцкага раёну, Гольдбэрг Э. М., кв.
—Спраўка аб пасадзе міліцыянэра, выд. Менск. акр. міліц. Аальшэўскаму кв. 2327.
— Пашп., выд. Менск. акр. міліц., Мядзьвецкай Ц. М., кв. 2328.
— Пашп, выд. Менск. акр. міліц., Мядзьвецкай М. Н, кв. 2329.
— Сябр. кніж, выд. саюз сав. служб. гандлю, Фоміну А. І., кв. 2330.
— Сябр. кніж. № 196, выд. Мазырскім саюзу працаўн. асьветы, Калуш М. П.
— Рэгістрац. карт. на каня, выд Менск. акр. ваен. кам., Карповічу В. А., кв.
— Лічн. кніж., выд. Старасельскім вал. выкл. кам., Садоўскаму Б. А., кв. 19
— Каапэрац. кніж. МЦРК № 10 ... Заржэцкай А. І. кв. 193

Галоўлітбел № 18275.

Менск. 1-я дзяржаўная друкарня